

Besida

BROJ 29
2025
TRAVANJ

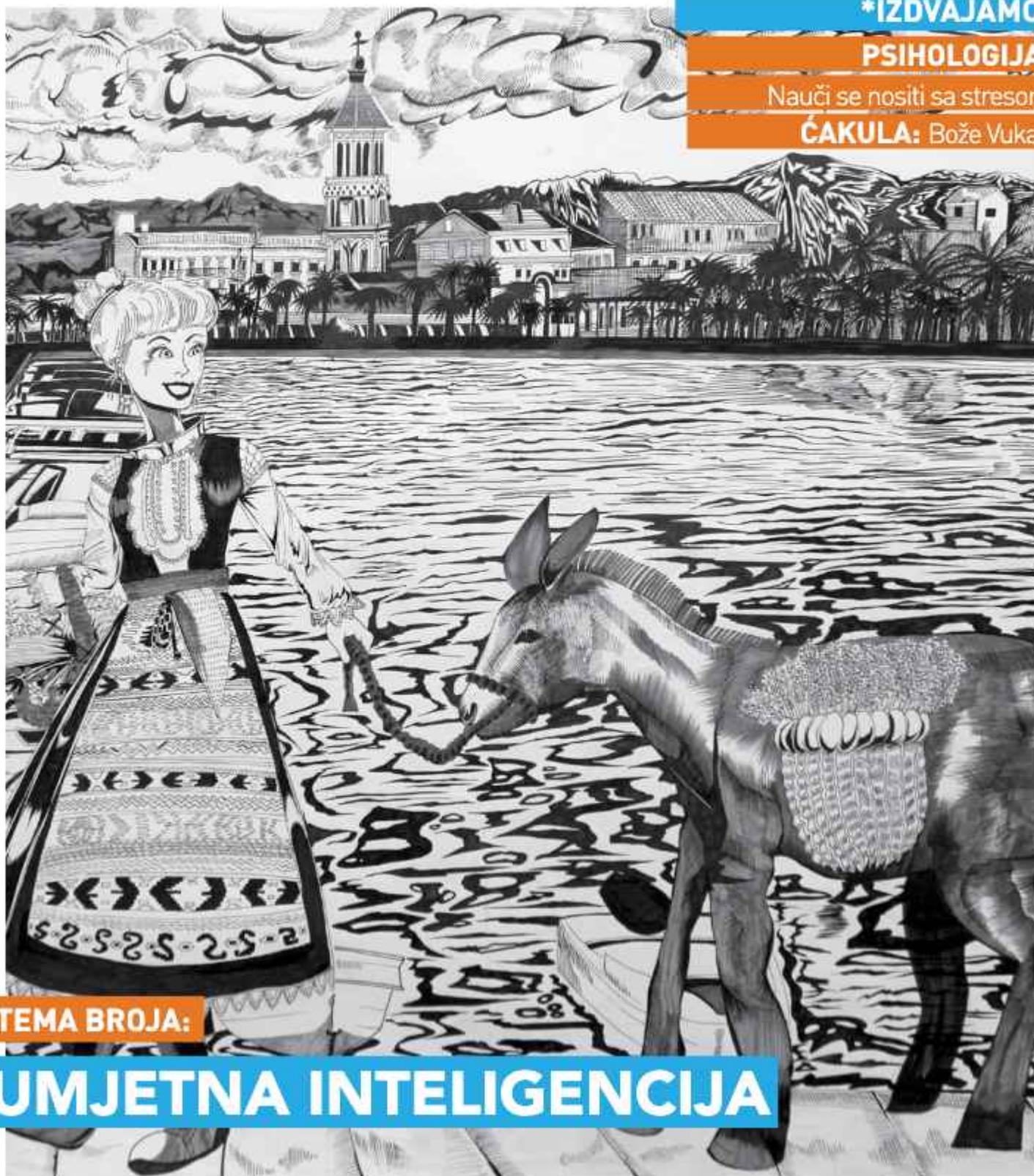
LIST UČENIČKOG DOMA SPLIT

***IZDVAJAMO:**

PSIHOLOGIJA:

Nauči se nositi sa stresom

ČAKULA: Bože Vukas

***TEMA BROJA:**

UMJETNA INTELIGENCIJA

RIJEČ UREDNIKA**Drage čitateljice & čitatelji,**

Pred vama je novi broj naše Beside, ispunjene mnoštvom rubrika i sadržaja. Uz tekstove o događajima koji su se odvijali tijekom proteklog vremena, donosimo i brojne druge teme za koje se nadamo da će vam biti korisne i primamljive.

U listu predstavljamo brojna ostvarenja, kako našeg Učeničkog doma, tako i pojedinih učenika. Čitajući Besidu uvjerit ćete se u sljedeće: naši učenici nisu spavali zimski san, već su vrijedno sudjelovali na brojnim projektima, sekcijama slobodnih aktivnosti i drugim događanjima. Ne, niti naša novinarska redakcija, premda skromnog jednoznamenkastog broja, nije pozaspala. Naprotiv, budnim okom je pratila i bilježila život te ostvarenja učenika i odgajatelja.

Poseban prilog u listu posvetili smo još jednoj predivnoj generaciji maturanata. Neće nam se biti lako naviknuti na to što uskoro odlaze iz Doma, ali smo sigurni u to da će odlučno i odlično prihvatiti nove izazove.

Hvala svima koji su na razne načine pomogli u nastanku ovog broja, od ideje kojom sve započinje pa do konkretne pomoći.

Ugodno čitanje nama, vama, njima; ma jednom riječju svima :)

Besida

LIST UČENIČKOG DOMA SPLIT

IMPRESSUM:**IZDAVAČ:**

Učenički dom Split, Matice hrvatske 13,
21 000 Split

tel: 021 465 433; fax: 021 453 066

www.dom-ucenicki-st.skole.hr

Učenički dom Split

@ucenickidomsplit

ZA IZDAVAČA:

Mladen Kamenjarin, dipl. ing., ravnatelj doma

VODITELJ SEKCIJE I UREDNIK LISTA:

Ivan Smoljić, dipl. uč.

FOTOGRAFIJE:

Fotografska sekcija - Željana Puizina, prof.

LEKTURA:

Mia Cvitković, prof.

Petra Jurić, prof.

GRAFIČKO OBLIKOVANJE:

Dijana Hađasija

UČENICI - UREDNICI:

Miro Čepo

Maja Zovko

Ante Maslov

Dora Milošević

Mihael Zelić

TISAK:

Dalmacija papir, Split

NAKLADA:

200 primjeraka

Na naslovnoj stranici:

Maja Zovko: Hod Matejuškom
(pero za tehničko crtanje)

Split, travanj 2025.

O NAMA: Kako stojimo ove godine	4
GODIŠNJA ŠTORIJA:	
Briljirali smo lopticama i šahovskim figurama	6
Svih smo očarali onim što smo stvarali.....	7
Državna domijada: Pune ruke srebra.....	8
Adio još jednoj generaciji	9
Libar plete mrižu svoju / Hodali smo među tisućama za oboljele	10
Beskompromisno smo volontirali.....	11
Druženje s našim dragim Puljanima / Memorijalni mimohod Gradu heroju	12
A di si ti?! Pun štand i puna srca / Advent u Zagrebu i Brežicama.....	13
Božić u Domu uz pjesmu i tombolu / Obradovali smo štićenike centra Slava Raškaj	14
Čitanjem smo dohvatili zvijezde / Ove smo godine postali veseli šišmiši	15
PUTOPIIS: Veseli šišmiši - Preko brijega do snijega	16
TEMA BROJA: Umjetna inteligencija je već tu	18
DRUŠTVENE MREŽE: Brain rot - Znak za uzbunu	21
KVIZ: Jesi li previše online?	23
MATURANTI 2024/2025	24
ČAKULA: Bože Vukas - Zida kamenje i znanje	32
JEZIK: Kako su nastali najpoznatiji frazemi?.....	35
PSIHOLOGIJA: Nauči se nositi sa stresom	38
KREATIVA: Na sve strane i sve stigne	40
ZDRAV ŽIVOT: Svaki korak zdravlja vrijedi	42
STRIP: Orlov životni let.....	44
PREDSTAVLJAMO VAM: Ivica Škorić - Odgajatelj s crnim pojasom.....	46
VERSI	48
PORTRET VELIKANA: Miljenko Smoje - Pravi je bija, čovik od smija	52

Jedan od najvećih violinista svih vremena, Niccolò Paganini pripremao se za izvedbu u prepunoj opernoj kući. Nakon što je, popraćen pljeskom, izišao na pozornicu, shvatio je da nešto nije u redu. U rukama je držao - tuđu violinu.

Zgrozio se, ali znao je da nema izbora pa je svejedno počeo svirati. Bila je to najbolja izvedba njegova života. Po završetku koncerta, u garderobi, rekao je svom kolegi glazbeniku:

- Danas sam usvojio najvažniju pouku u svojoj karijeri. Do danas sam smatrao da je glazba u violini, ali danas sam shvatio da je glazba u meni.

Svatko od nas je barem u nečemu nadaren. To su sposobnosti koje čuče u nama čekajući da ih otkrijemo, usavršimo i predstavimo svijetu svojom najboljom izvedbom. Budimo ustrajni u postizanju ciljeva znajući da se najvrjednije što imamo, nalazi u nama samima.

KAKO STOJIMO OVE GODINE

Prilog pripremio: Ivan Smoljić, dipl. uč.

Ovom vam rubrikom donosimo ovogodišnju statistiku o učenicima. U školskoj godini 2024./2025. u Učenički dom Split upisale su se 144 učenice i 195 učenika, što čini ukupni broj upisanih istim kao i prošle školske godine – 339 učenika. Ukupno 227 učenika pohađa neki od četverogodišnjih negimnazijskih programa, dok gimnazijske programe pohađa 46 učenika. Ukupno 40 učenika pohađa trogodišnje programe strukovnih škola, što je za 10 manji broj nego prošle godine. Ukupno 26 učenika pohađa petogodišnji program za zdravstvene tehničare opće njege u Zdravstvenoj školi Split. U usporedbi s brojem učenika po školama u prošloj školskoj godini, bilježimo manji broj naših učenika upisanih u Turističko-ugostiteljsku školu (-6). S druge strane, u odnosu na prošlu školsku godinu, bilježimo porast broja učenika za srednjoškolske programe Zdravstvene škole Split (+8) i nama susjedne III. gimnazije (+6).

Kao i inače, najveći broj učenika dolazi s područja Splitsko-dalmatinske županije (254) i Dubrovačko-neretvanske županije (65). Iz Šibensko-kninske županije imamo 10 upisanih učenika. Preostali učenici dolaze iz grada Zagreba (2), Primorsko-goranske županije (2) te Karlovačke (1) i Bjelovarsko-bilogorske županije (1). Ukupno 5 učenika dolazi iz Bosne i Hercegovine.

Odgojno-obrazovni rad u Učeničkom domu Split provodi se unutar 15 odgojnih skupina. Uz voditeljstvo i rad u odgojnoj skupini, odgajatelji vode i sekcije slobodnih aktivnosti. Koje sve slobodne aktivnosti su učenicima bile na raspolaganju tijekom ove školske godine, doznajte iz tablice.

Dramsko-recitatorska sekcija

ODGAJATELJI	OS	IZBORNE AKTIVNOSTI
Josip Vranković, prof.	1.	FOLKLOR I TEHNIČKA SEKCIJA
Mihovil Nikolić, prof.	2. A	GLAZBENA SEKCIJA I FITNESS-WORKOUT
Antea Šarić, prof.	2. B	EKO SEKCIJA
Silvija Katavić, prof.	3.	STOLNI TENIS (m, ž)
Senad Čaplja, dipl. ing.	4. A	EKO SEKCIJA
Ivica Škorić, mag. cin.	4. B	FITNESS-WORKOUT I ODBOJKA (m, ž)
Ivan Smoljić, dipl. uč.	5.	NOVINARSKA SEKCIJA
Jelena Voroncov Eterović, prof.	6. A	EKO SEKCIJA
Goran Samardžić, prof.	6. B	MALI NOGOMET (m)
Antea Marunica, prof.	7. A	DRAMSKA I RECITATORSKA SEKCIJA
Petra Jurić, prof.	7. B	RUČNO STVARALAŠTVO
Željana Puizina, prof.	8. A	FOTOGRAFSKA SEKCIJA, BASKET 3x3 (m) I BADMINTON (m, ž)
Marija Kalpić, prof.	8. B	PLES I UČENIČKA ZADRUGA
Tea Ora, prof.	9. A	PILATES I RUČNO STVARALAŠTVO
Mia Cvitković, prof.	9. B	ŠAH (m, ž) I KREATIVNO PISANJE
Jelica Božinović, vms	-	CRVENI KRIŽ

Odgajatelji, odgojne skupine i izborne aktivnosti koje vode

ŠKOLA	BROJ UČENIKA	POSTOTAK	TREND*
Zdravstvena škola Split	61	17,99	▲
Škola za dizajn, grafiku i održivu gradnju - Split	38	11,21	▲
Graditeljsko-geodetska tehnička škola Split	33	9,73 %	=
Obrtna tehnička škola Split	28	8,26 %	=
Prirodoslovna škola Split	23	6,78 %	=
III. gimnazija Split	23	6,78 %	▲
Tehnička škola za strojarstvo i mehatroniku Split	20	5,90 %	▲
Elektrotehnička škola Split	19	5,60 %	=
Pomorska škola Split	16	4,72 %	▼
Srednja tehnička prometna škola Split	16	4,72 %	▼
Obrtnička škola Split	10	2,95 %	▲
Turističko-ugostiteljska škola Split	7	2,06 %	▼
Ekonomska i upravna škola Split	7	2,06 %	▼
Industrijska škola Split	7	2,06 %	=
I. gimnazija Split	6	1,77%	=
Škola likovnih umjetnosti Split	5	1,47 %	▼
Privatna srednja ugostiteljska škola Walner	4	1,18 %	=
Srednja škola Dental Centar Marušić	3	0,88 %	▼
IV. gimnazija „Marko Marulić“ Split	3	0,88 %	=
Srednja škola „Jure Kaštelan“ Omiš	3	0,88 %	=
Ostale škole (po 1 ili 2 učenika)	7	2,06 %	▼
UKUPNO	339	* broj učenika u odnosu na prošlu školsku godinu	

Broj učenika po školama koje pohađaju

Sekcija ručnog stvaralaštva

Pilates

Fitness-workout

Odbojka

Mnogo je događaja i projekata koji su utkani u godinu koja je za nama. Već tradicionalno, ovom rubrikom predstavljamo najznačajnije od njih. Sa svojim odgajateljima, učenici su na doista bogat i raznolik način upotrijebili slobodno vrijeme. Kako je to bilo, pokušat ćemo vam dočarati riječju i slikom na sljedećim stranicama.

BRILJIRALI SMO LOPTICAMA I ŠAHOVSKIM FIGURAMA

46. Regionalna domijada, koja je održana u Splitu, prošla je u znaku brojnih nagrada. U sportskim natjecanjima smo zabilježili uspješne nastupe i odlične rezultate. Najbolji uspjeh i medalje zlatnog sjaja postigli su badmintonasi, badmintonasice, stolnotenisačice i šahistice.

REZULTATI U SPORTU:

- 1. mjesto ŠAH (ž)
- 1. mjesto STOLNI TENIS (ž)
- 1. mjesto BADMINTON (m)
- 1. mjesto BADMINTON (ž)
- 2. mjesto STOLNI TENIS (m)
- 2. mjesto NOGOMET
- 2. mjesto BASKET 3x3
- 3. mjesto ODBOJKA

SVIH SMO OČARALI ONIM ŠTO SMO STVARALI

U kulturnom dijelu Regionalne domijade, koji je upriličen u prostorijama OŠ Žnjan-Pazdigrad, naši učenici kreativci su nas obradovali postignućima u likovnoj i primijenjenoj umjetnosti te uspješnim izvedbama u glazbenom i scenskom području. Prve nagrade stručnog žirija i plasman na Državnu domijadu ostvarili smo u kategorijama: crtež, fotografija, instalacija, rukotvorine, keramika, igrokaz i glazbeni izraz. Nije malo, zar ne?

NAGRADE STRUČNOG ŽIRIJA:

- 1. mjesto KERAMIKA: *Zdjelica zadovoljstva*
- 1. mjesto RUKOTVORINE: *Niska iz rodnog kraja*
- 1. mjesto FOTOGRAFIJA: *Na istom mistu u drugo vrime*
- 1. mjesto SCENSKE IGRE: *Neću doma, oću Dom!*
- 1. mjesto GLAZBA: *Sara perche ti amo*
- 1. mjesto CRTEŽ: *Ruka spasa*
- 1. mjesto INSTALACIJA: *Konzumacija tehnologije*
- 2. mjesto SKULPTURA: *Šotobraco*
- 2. mjesto INSTALACIJA: *Želim disati*
- 2. mjesto PLES: *Sweet melody*
- 2. mjesto FOLKLOR: *Forski tonci*
- 2. mjesto SLIKA: *Pustošenje*
- 2. mjesto INDUSTRIJSKI DIZAJN: *Vatrogasna lampa*

PRVA MJESTA UČENIČKOG ŽIRIJA:

- CRTEŽ: Look at me!
- INSTALACIJA: Želim disati
- KERAMIKA: Zdjelica zadovoljstva
- INDUSTRIJSKI DIZAJN: Vatrogasna lampa
- GLAZBA: Sara perche ti amo
- FOLKLOR: Forski tonci

DRŽAVNA DOMIJADA: PUNE RUKE SREBRA

Na 47. Državnoj domijadi koja se održala u Rovinju (6. – 8. svibnja 2024.) naši sudionici su pokazali svoje talente i vještine, mladenački duh i ogromnu dozu energije. Bila je to još jedna prilika za druženje, sportske oglede, predstavljanje umijeća i kreativnih ostvarenja s učenicima iz raznih dijelova Lijepe Naše. Iz Rovinja smo ponijeli srebrne medalje i lijepe uspomene.

REZULTATI:

- 2. mjesto BADMINTON (ž)
- 2. mjesto ŠAH (ž)
- 2. mjesto stručnog žirija INSTALACIJA
- 2. mjesto učeničkog žirija FOTOGRAFIJA

ADIO JOŠ JEDNOJ GENERACIJI

Vrijeme je proletjelo za tren, otišla je još jedna divna generacija maturanata za koju nas vežu mahom dobra sjećanja. Oproštajna priredba, njima u čast, upriličena je 15. svibnja 2024. u domskom restoranu. Ravnatelj Mladen Kamenjarin se obratio maturantima s nekoliko prigodnih riječi te im poželio sreću i uspjeh u budućim izazovima. Tijekom programa, maturantima su podijeljeni pokloni, pohvalnice i nagrade Odgajateljskog vijeća te pohvalnice za sudjelovanje na Državnoj domijadi. Nakon priredbe su se maturanti zasladili uz slatko i slano, kolače i sokove te su zaplesali.

LIBAR PLETE MRIŽU SVOJU

Ovo je slogan 7. Mediteranskog festivala knjige koji se krajem rujna prošle godine održao u Splitu, a koji su posjetili i naši učenici u pratnji odgajateljica. Projekt je to koji promovira autore i čitanje uz sajamsku prodaju knjiga. Uz sjajne goste i susrete s autorima, festival je ponudio mnoštvo edukativnih i kreativnih radionica. Naši knjigoljupci su doista uživali u ovoj književnoj i knjižarskoj manifestaciji te su svojim prisustvom i kupnjom romana, stripova i druge literature podržali Nacionalnu strategiju poticanja čitanja pod pokroviteljstvom Ministarstva kulture i medija.

HODALI SMO MEĐU TISUĆAMA ZA OBOLJELE

za nas je još jedna međunarodna humanitarna akcija *Race for the cure* u organizaciji Županijske lige za borbu protiv raka na kojoj smo, pogađate, također sudjelovali. Ova plemenita akcija okupila je 5000 ljudi u 270 timova i na stotine pojedinaca, a s jednim ciljem - podizanjem svijesti o borbi i prevenciji malignih oboljenja. Bilo je divno vidjeti učenike brojnih škola s područja Splita koji su, poput nas, hodali ili trčali u znak podrške oboljelima.

BESKOMPROMISNO SMO VOLONTIRALI

Volonterski projekt 72 sata bez kompromisa postao je neizostavan među mladim generacijama. Projekt koji potiče solidarnost, zajedništvo, kreativnost i volonterstvo održan je na širem splitskom području (17. – 20. 10. 2024.) prilikom čega je provedeno ukupno 60 volonterskih akcija socijalnog, radnog i ekološkog karaktera, a u četiri akcije su sudjelovali i naši učenici. Prikupljali su hranu i razne potrepštine na ulazima dva velika trgovačka centra za socijalno ugrožene obitelji, brusili su i bojili drvene klupe na javnoj površini, družili su se sa štíćenicima samostana sv. Rafaela u Solinu te uređivali ogradu i ocrtavali zid u dječjem vrtiću. Veseli nas što su naši učenici prepoznali vrijednost ovog projekta i što će svojim primjerom motivirati i druge na volontiranje.

DRUŽENJE S NAŠIM DRAGIM PULJANIMA

Početak studenoga 2024. godine u posjet su nam stigli učenici Učeničkog doma Pula. Došlo je 25 učenika u pratnji 2 odgajateljice i ravnateljice. Bila je to prava prilika da im pokažemo Dom i predstavimo dio sadržaja i aktivnosti koje provodimo u njemu. No, kretali smo se i izvan prostorija doma. Na vođenoj šetnji po Dioklecijanovoj palači, s dragim gostima, otkrivali smo povijest grada, slušajući priču o znamenitostima poput Zlatnih vrata, Peristila, katedrale svetog Dujma, Vestibula. Uz pomoć naočala virtualne realnosti (VR naočala) u muzeju Diokletians Dream, otputovali smo u doba rimskog cara Dioklecijana koji je vladao ovim prostorima te smo otkrili kako je palača izgledala nekada. Dan smo nadalje iskoristili za vožnju vlakom po Zapadnoj obali i marjanskim okukama, sve do vidikovca na Telegrinu. Ovaj prelijepi i sadržajni vikend zaključen je druženjem na radionicama. Izradili smo taktilno-didaktičke ploče za osobe s oštećenjem sluha i govora, opustili se uz društvene igre, upoznali osnove streličarskog sporta i odmjerili snage na susretu badmintonša. U dvorištu pored doma posadili smo maslinu prijateljstva.

MEMORIJALNI MIMOHOD GRADU HEROJU

Na memorijalnom mimohodu u Vukovaru, kojim se u odaje počast stradalim žrtvama Domovinskog rata, ujedno i kao obljetnica stradanja, sudjelovalo je 20 učenika u pratnji 3 odgajatelja i ravnatelja. S odgajateljima smo posjetili Ovčaru, Vodotoranj i Memorijalno groblje žrtava iz Domovinskog rata u Vukovaru. Popodneвно vrijeme smo iskoristili za posjet Franjevačkom samostanu sv. Filipa i Jakova te smo od gvardijana čuli priču o povijesti crkve i samostana. U nedjelju u ponoć smo s odgajateljima iskazali pijetet stradalima noćnim hodom od Zelenog Polja do Nacionalne memorijalne bolnice "Dr. Juraj Njavro" na kojem je sudjelovalo oko 400 ljudi. Unatoč hladnoći i magli, svi smo uspješno završili ovaj časni podvig. Tijekom boravka u Vukovaru, još smo posjetili i Muzej vučedolske kulture smješten na padini arheološkog nalazišta Vučedol koji je posvećen prapovijesnoj kulturi iz razdoblja eneolitika.

A DI SI TI?! – PUN ŠTAND I PUNA SRCA

Ove školske godine organizirali smo prikupljanje knjiga, glazbene opreme i drugih rabljenih predmeta za sudjelovanje na humanitarnoj akciji A di si ti?!. Također smo, u istu svrhu, na sekciji ručnog stvaralaštva izrađivali suvenire kao što su privjesci u liku anđela. Oslikavali smo i platnene torbe s logom našeg Doma koje su zahvaljujući vještim i marljivim rukama dobile potpuno nov izgled. Sve to smo 15. prosinca 2024. predstavili na štandu Učeničkog doma na splitskoj rivi. Humanitarna manifestacija A di si ti?! u organizaciji Udruge MoSt unijela je blagost i toplinu u srca sviju nas. Zahvaljujući prikupljenim donacijama i velikom trudu sekcije ručnog stvaralaštva, prodajni štand Učenički dom Split privukao je mnoge posjetitelje. Na akciji smo prikupili značajna sredstva za pomoć i poboljšanje uvjeta života najpotrebitijih sugradana.

ADVENT U ZAGREBU I BREŽICAMA

Tijekom trodnevnog adventskog izleta sredinom prosinca putovali smo u Zagreb i Brežice. U Zagrebu smo posjetili najznačajnije adventske lokacije i uživali u blagdanskom ugođaju. Bili smo u Muzeju zaboravljenih priča koji oživljava bogatu baštinu hrvatske narodne predaje te smo se okušali u klizanju u Ledenom parku na Trgu kralja Tomislava. Svratili smo i do slovenskih Brežica koje krasi barokni dvorac Rann iz 16. stoljeća. U njemu smo razgledali postav Posavskog muzeja i upoznali se s načinom života Posavaca i njegovih došljaka. Posebno nas je oduševila viteška dvorana oslikana motivima iz antičke mitologije. Usputna postaja pri povratku iz Brežica bio je grad Samobor u kojem nismo odoljeli kušanju njegove najpoznatije slastice.

BOŽIĆ U DOMU UZ PJESMU I TOMBOLU

U oči odlaska na božićne i novogodišnje praznike, u domu smo imali i tradicionalnu božićnu zabavu. Nakon pozdravne riječi ravnatelja, uslijedio je red glazbe i igre. Održana su dva kruga tombole sa zanimljivim nagradama za one najsretnije ruke. Na priredbi su pročitana imena pobjednika božićnih turnira i pobjednika u kvizu znanja. Ekipe glazbene sekcije je svirala i pjevala božićne pjesme, a po završetku priredbe učenici su imali slatku zakusku i ples uz prigodnu glazbu.

OBRADOVALI SMO ŠTIĆENIKE CENTRA SLAVA RAŠKAJ

Zahvaljujući našoj eko sekciji, u suradnji s učenicama iz Učeničkog doma Pula, izradili smo taktilno-didaktičke ploče namijenjene djeci splitskog Centra za odgoj i obrazovanje Slava Raškaj.

Tijekom prosinca u Domu je organizirana i humanitarna akcija prikupljanja slatkiša i izrade slatkih poklon paketa. Djeca i djelatnici Centra priredili su nam topli doček obogaćen igrokazom, pjesmom, plesom, ali i zagrljajima. Kako darivanje u pravilu ispunji srca više nego primanje, nakon ovog divnog susreta smo se osjećali ispunjeno i sretno, bogatiji nego što smo bili prije dolaska. Jer sreća i Božić ne stanuju u ukrasima, već u našim dušama i djelima.

ČITANJEM SMO DOHVATILI ZVIJEZDE

Ove smo godine prvi put sudjelovali u natjecanju Čitanjem do zvijezda. Tema 16. sezone natjecanja je glasila: Život piše priče, a svi srednjoškolci su trebali pročitati sljedeće naslove: *Slučaj vlastite pogibelji* (K. Novak), *Rasprodaja riječi* (M. Gakić) i *Nula previše* (I. Pranjić). Učenici su se, pod vodstvom svojih mentorica, marljivo pripremali za školsku razinu natjecanja, a troje najuspješnijih (Ante Bogoje, Eleni Drame i Leonarda Kovač Komerički) su se plasirali na županijsko natjecanje na kojem su timski predstavili naš Dom. Početkom ožujka održano je i županijsko natjecanje na kojem je Učenički dom Split osvojio treće mjesto, a kreativni uradak učenice Eleni Drame plasirao se na smotru na nacionalnoj razini koja će se održati u Čakovcu. Što bi se reklo – stay tuned!

OVE SMO GODINE POSTALI VESELI ŠIŠMIŠI

Za nas je još jedna pustolovina koja se zbila na Međunarodnom riječkom karnevalu. Uključujući naš Dom, na istom su sudjelovali predstavnici 13 učeničkih domova iz cijele Hrvatske te po jedan učenički dom iz Slovenije i Sjeverne Makedonije. Svi smo bili sudionici istog projekta: Maškare – Nevera s Kvarnera, kostimirani u Vesele šišmiše. Imali smo pozamašnu povorku s učenicima i djelatnicima ostalih domova, od čak 250 sudionika, koja je uz uvježbanu koreografiju prodefilirala ulicama Rijeke. Više o tome kako su nastajali kostimi te kako je proteklo putovanje u Rijeku kao i sam nastup doznajte iz putopisa koji su pripremile učenice Laura Delić i Barbara Mihačić (16. i 17. stranica).

VESELI ŠIŠMIŠI: PREKO BRIJEGA DO SNIJEGA

Putopis napisale: **Laura Delić i Barbara Mihačić**

Naše putovanje zapravo je započelo puno prije nego što smo sjeli u autobus – izradom maski! Uz veselo čavrljanje, omiljenu glazbu i smijeh koji se neprestano širio osmim katom, zajedno smo s našim odgajateljicama marljivo izrađivali kostime. Rezali smo šablone šišmiša od raznih materijala i boja, a onda ih s puno strpljenja lijepili na crnu tkaninu. No, to nije sve. Uz izradu kostima smo vježbali koreografiju. Učenje plesnih koraka bio je poseban izazov – neki su odmah uhvatili ritam, dok su se drugi malo "petljali" u vlastitim stopalima, što je izazivalo mnoštvo smijeha. Ipak, nakon brojnih ponavljanja i uzajamnog bodrenja,

bili smo spremni! Naši šišmiš-kostimi su bili dovršeni, plesna točka uvježbana, a uzbuđenje pred putovanje je raslo iz dana u dan.

Iz Splita smo krenuli u ranim jutarnjim satima, dan prije karnevala, s puno energije i još više očekivanja. Prva destinacija bila nam je Platak. Svi smo zamišljali bijele brežuljke prekrivene snijegom, ali na putu do Platka nije bilo snijega ni za jednu poštenu grudu. Na trenutke se pojavilo blago razočaranje, ali čim smo stigli do skijališta, ugledali smo pravu zimsku čaroliju – dovoljno snijega za sanjkanje, grudanje i pravo uživanje. U malom, toplom planinarskom domu

Izrada kostima

Zimske radosti na snijegu

Maskota Platka nam pokazuje put

Platak dočekala nas je ugodna atmosfera i miris tople jote – tradicionalnog kvarnerskog jela. Nakon što smo napunili želudce, obukli smo odjeću za snijeg, uzeli "piciguze" i sanjke te smo se hrabro i odvažno uputili prema sanjkalištu. I tu su krenule prave avanture! Neki su s lakoćom klizili niz stazu, dok su se drugi malo "borili" s gravitacijom što je rezultiralo urnebesnim scenama i padovima. Naravno, svaki pad je bio popraćen glasnim smijehom i snježnim kuglama bačenim u smjeru onoga tko se smijao najglasnije. Nakon što smo se "izguštali", crvenih noseva i puni dojmova, zaputili smo se prema Rijeci. Šetnja gradom bila je savršena prilika za razgledavanje i fotografiranje, a po povratku u Učenički dom Kvarner smo nastavili večer uz društvene igre i razgovore. Umorni, ali sretnih lica, utonuli smo u san, iščekujući sutrašnji dan.

Napokon je stigao i glavni događaj, a to je Riječki karneval. Svi smo navukli šišmiš-kostime i nestrpljivo čekali početak povorke. Pritom smo se družili s ostalim učenicima iz raznih domova. Na zajedničkoj probi se osjetila mješavina uzbuđenja i lagane nervoze, ali čim smo krenuli vježbati, sve je bilo nekako lakše. Smijeh, podrška i dobra energija vladali su cijelom dvoranom. Nakon probe smo upoznali učenike iz drugih domova, razmijenili dojmove i zaputili se prema riječkoj rivi

gdje je atmosfera već bila na vrhuncu. Glazba, ples i gomila kreativnih maski – bilo je tu svega! Vidjeli smo grupe obučenih u kokice, dinosauruse, vesele mornare, pa čak i "ekipu" koja je došla kao čitavo zvijezde. Naš šišmiš-tim izgledao je sjajno. Crni plaštevci su vijorili dok smo se kretali u ritmu glazbe, a naš nastup je, prema reakcijama publike, bio pravi pogodak. Svi smo bili uskladeni, ponosni na ono što smo pripremili i presretni što možemo biti dio ovako velike manifestacije. Na nekoliko postaja smo izvodili koreografiju, a publika nas je oduševljeno bodrila sa strane. Televizijske kamere snimale su povorku pa smo se trudili dati sve od sebe, znajući da će nas možda vidjeti i naši prijatelji te obitelji kod kuće. Dok smo šetali povorkom, bili smo kao jedno, povezani karnevalskom radošću. Nakon završetka povorke, ostali smo još neko vrijeme šetati rivom, diveći se originalnim maskama koje su napunile ulice Rijeke i upijajući šarenu atmosferu. Odlično raspoloženi, ali pomalo umorni, zaputili smo se prema Splitu. Putem natrag smo pričali o kreativnim maskama, novim poznanstvima i smiješnim zgodama s putovanja, kojih nije nedostajalo. Neki su brzo zaspali, dok su drugi još neko vrijeme razgovarali o još jednom nezaboravnom domskom putovanju.

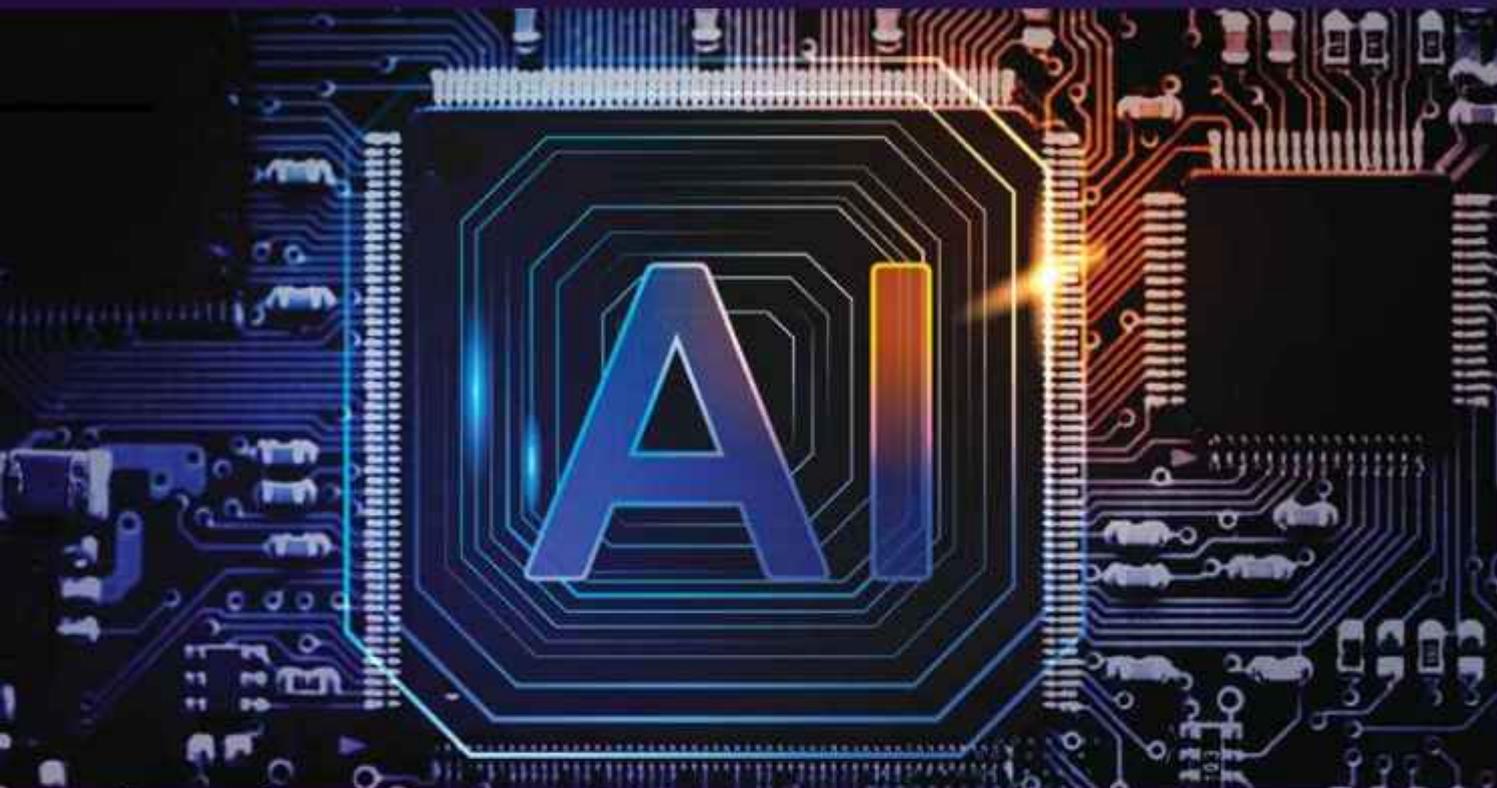

Veseli domski šišmiši

Tri nasmijane šišmišice

UMJETNA INTELIGENCIJA JE VEĆ TU!

Temu obradila: **Leonarda Kovač Komerički**

Umjetna inteligencija (UI ili AI) pojam je s kojim smo se svi susreli u nekom trenutku, iako nismo zapravo ni svjesni u kolikoj mjeri sudjeluje u našoj svakodnevici. Nalazi se u našim tražilicama i algoritmima, skriva se iza svakog virtualnog ugla i iz dana u dan postaje sve efikasnija i pametnija.

Umjetnom inteligencijom smatramo sve strojeve i nežive predmete koji mogu percipirati vlastitu okolinu i koriste učenje i inteligenciju za postizanje ciljeva. Koristi se u raznim područjima, a za primjer možemo uzeti medicinu, zrakoplovni promet, vojsku i matematiku. Čak se može pronaći i u igrama. Najzanimljiviji primjer bio bi Deep Blue, prvi računalni program koji je pobijedio tada svjetskog prvaka šaha Garija Kasparova 1997. godine.

Svi misle da je umjetna inteligencija novi izum, ali istina je da istraživanja na tu temu postoje već desetljećima. Za njeno postojanje možemo zahvaliti Alanu Turingu koji je bio prva osoba koja je provela značajna istraživanja u polju koje je nazvao strojna inteligencija. Laboratoriji za ozbiljna istraživanja u Velikoj Britaniji i Americi pojavili su se prvi put u kasnim 1950-ima i ranim 1960-ima. Herbert Simon je 1965. predvidio da će "strojevi biti sposobni, u roku od dvadeset godina, obaviti bilo koji posao koji čovjek može obaviti" te su se

mnogi drugi znanstvenici složili s njegovim mišljenjem. Do 1985. tržište umjetne inteligencije doseglo je više od milijardu dolara, a oko 2022. godine, kada smo vidjeli njezin agresivni procvat, uloženo je 50 milijardi dolara godišnje.

Glavni način na koji umjetna inteligencija funkcionira je da se "hrani" informacijama i sadržajima kojima ima pristup, što su najčešće informacije s interneta.

Tako možemo reći da ona uči i što više informacija prikupi, postaje efikasnija. No, jedan zanimljiv problem je da njezini sami kreatori i kompanije koje se bave umjetnom inteligencijom ne znaju u potpunosti kako ona radi te imaju manjak kontrole nad njom, gotovo kao da ima sama svoj um.

Iako je još uvijek u procesu razvoja, ona se koristi za razne svrhe od kojih smo neka područja već naveli. Područje u kojem se javlja i u kojem je trenutačno nama najbliža su generativna umjetna inteligencija i agenti umjetne inteligencije (AI agents). UI agenti su dizajnirani da percipiraju svoj okoliš, donose odluke i samostalno poduzimaju radnje da dođu do postavljenog cilja. Određeni primjeri bili bi virtualni asistenti (Siri), chatbots (Character.ai) i autonomna vozila. Generativna UI dizajnirana je da generira slike, tekst ili druge podatke s pomoću dobivenih uputa. Najpoznatiji primjer bio bi Chat GPT koji je postao masovno popularan u studenom 2022. kad je okrunjen titulom najbrže rastuće potrošačke softverske aplikacije u povijesti. Anketom provedenom u SAD-u ožujka 2023. doznajemo da je 53 % odraslih u SAD-u čulo za Chat GPT, a 14 % ga je isprobalo.

Ove dvije uloge umjetne inteligencije društvo često kritizira. Nastavnici prigovaraju da mnogo učenika koristi i zlorabljuje Chat GPT i slične materijale za pisanje sastava i zadaća umjesto njih. Umjetnici prigovaraju krađi njihovih radova za treniranje umjetne inteligencije. Ne samo to, već su zabrinuti zbog potencijalnog gubitka poslova te budućnosti gdje njihovi talenti neće biti potrebni sada kada možemo tipkom prsta u sekundi generirati sliku koju želimo umjesto da platimo umjetnicima kojima bi trebali sati za izradu te iste slike.

Istina je da UI ima problem s poštovanjem privatnosti i autorskih prava te često dolazi do kršenja tih pravila iz

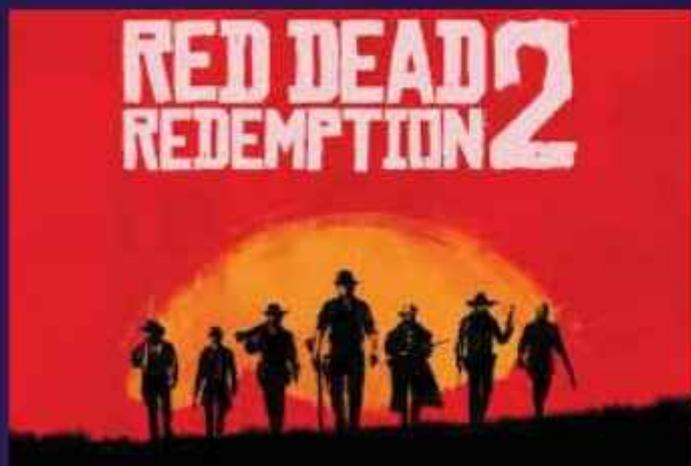
jednostavne potrebe da se istrenira program. Postoje poslovi koje ona jednostavno neće moći odraditi jednako dobro kao i čovjek. Vjerujem da na kraju umjetna inteligencija neće moći zamijeniti umjetnike jer je ona ipak samo mašina, program koji ne može prenijeti isti raspon osjećaja kao što ljudska ruka može. Repetitivni i naporni poslovi bili bi efikasniji da ih zamijenjeni umjetna inteligencija. Velika je mogućnost da preuzme točno takve poslove. To može dovesti do gubitka poslova u jednom sektoru, ali isto može otvoriti prilike za zapošljavanje u nizu drugih.

Iz dana u dan umjetna inteligencija postaje sve bolja i u nekoj bližoj budućnosti vjerojatno će dovesti i do velike industrijske revolucije. Ona još više digitalizira naše živote, pomaže nam riješiti neke današnje probleme, ali istovremeno stvara nepredvidive nove. Teško je pretpostaviti što će se sve promijeniti u budućnosti, koje će sve morale stvoriti i hoće li napraviti više dobra ili zla. Svi sci-fi mediji koje smo konzumirali misleći da su dramatizirani pogled na svijet u narednim godinama, i to vrlo vjerojatno u skoroj budućnosti, mogu postati naša stvarnost. Pitanje je samo jesmo li spremni hodati ruku uz ruku s digitalnom replikom naših umova?

PRIMJERI KORIŠTENJA UI U VIDEO IGRICAMA

1 NPC (*non-player characters*) su likovi u igricama koje ne kontroliraju igrači, već UI sustavi. Često se koriste u igricama za obogaćivanje svijeta, uglavnom u ulogama pratioca, trgovaca, sporednih likova ili davatelja zadataka. Jedna od igara s najbolje razvijenim ponašanjem takvih likova bila bi Red Dead Redemption 2.

3 UI kontrolira i kretanje NPC-a i drugih likova u video igricama. Pronalaženje puta je programiranje koje govori UI-kontroliranom NPC-u kamo može, a kamo ne smije ići. Ovaj primjer programiranja se može naći u igrici SIMS, npr. ako je SIM gladan, ide jesti. To oponaša stvarno donošenje odluka, ali zapravo se stanje SIM-a mijenja iz "neutralno" u "idi do najbližeg izvora hrane", programiranje pronalaženja puta govori im gdje je taj najbliži izvor.

2 U suvremenim igricama koje sadrže borbu, kao što su razne akcijske igrice, UI se često koristi kao neprijatelj protiv kojeg se borimo. Da bi se UI činio više ljudskim, ima programirane vještine kao "lov" i "instinkt preživljavanja". Pomoću funkcije lova UI nas može locirati po zvuku naših koraka da zna kako nas napasti, a pomoću funkcije instinkta preživljavanja UI može prepoznati razne objekte u okruženju i odrediti jesu li mu korisne za preživljavanje. Takav razvoj događaja u konačnici omogućuje složeniji oblik igre. Ovakvo korištenje UI se može naći u igricama kao što su BioShock, Doom i Halo.

BRAINROT

ZNAK ZA UZBUNU

Temu pripremila: Iva Perić

Brzina tehnološkog razvoja u 21. stoljeću nosi sa sobom nebrojene posljedice, a njihov odraz možemo uočiti i u našem jeziku. Da bi imenovali sve s čime se susrećemo u konstantno mijenjajućem krajoliku interneta te njegovom utjecaju na stvarni svijet, trebaju nam nove riječi i izrazi. Ali unatoč velikom broju novo skovanih pojmova, tek poneki će se zadržati i potencijalno prijeći iz virtualnog svijeta na stranice rječnika.

Jedan od takvih primjera je pojam *brain rot* koji je obilježio 2024. godinu i potječe najviše s društvenih mreža. Definira ga se kao pad intelektualne sposobnosti, mentalni umor ili, u doslovnom prijevodu, trulež mozga i mnogi ga smatraju novom opasnosti interneta. Česti je rezultat prekomjernog konzumiranja i gledanja nekvalitetnih medijskih sadržaja, takozvanog *doom scrollinga*, to jest listanja internetskih stranica bez velike intelektualne vrijednosti.

Brain rot ili intelektualno propadanje povezujemo s razvojem modernih medija iako ima dublje korijene u engleskom jeziku. Prvo zabilježeno korištenje je

WATCHES
BRAIN-ROT

WATCHES
SOME BRAIN-ROT

WATCHES
BRAIN-ROT
ONCE A MONTH

DOESN'T
WATCH BRAIN-ROT

imgfltr.com

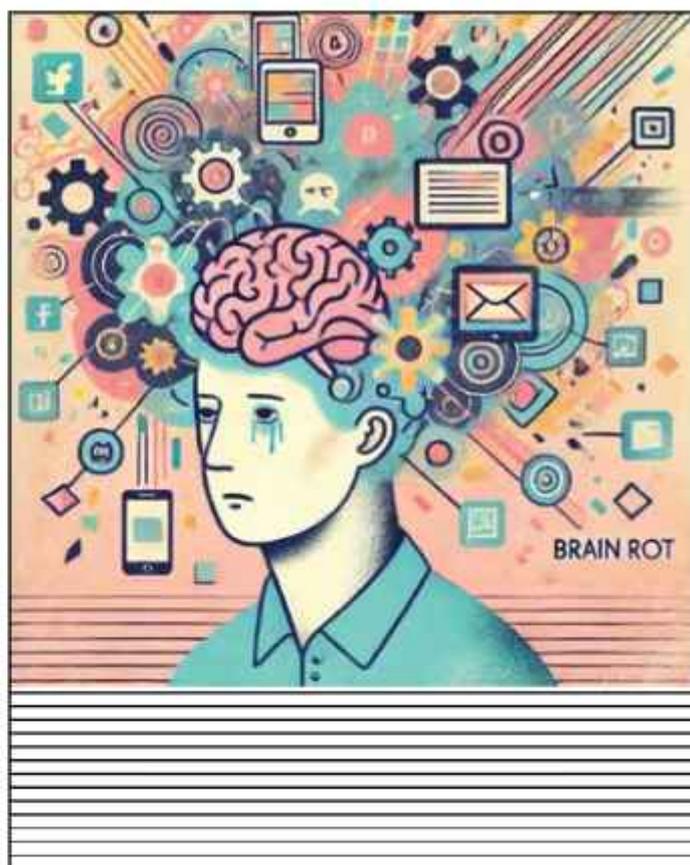
1854. godine, prije postojanja interneta, odakle mnogi vjeruju da potječe. Spominje se u knjizi Henryja Davida Thoreaua, *Walden*, ali je kao izraz dobio novo značenje u digitalnom dobu što je povećalo njegovu uporabu. U online svijetu izraz se ponovno pojavio 2004. godine, ali postaje popularan tek 2020. godine kada se pojavljuje na platformi *Discord* gdje postaje internetski meme čime ulazi u svakodnevnu uporabu velikog broja ljudi te ga se koristi sve do danas.

Prozvan je riječi godine, 2024. *Oxford word of the year*, zbog pretjeranog korištenja jer se pokazalo da se u toj godini koristio 260% više u odnosu na prethodnu, ponajviše od strane mladih. Bez obzira na količinu uporabe tog pojma treba naglasiti da je imao ozbiljnu konkurenciju za riječ godine. Na listi su se našle riječi *demure*, *romantsy* te *slop*. Njih, s još nizom virtualno popularnih riječi možete pronaći u pridruženom kvizu.

BRAIN ROT - UZROK I POSLJEDICE

Izraz *brain rot* prihvatile su generacija *alpha* i generacija *Z*, iako se korištenje povećava kod svih uzrasta. Upravo to je jedan od pokazatelja da svakim danom raste ovisnost svjetske populacije o društvenim mrežama i sadržajima koji se nude.

Gledanje i konstantno mijenjanje s jedne teme na drugu ili jedne mreže na drugu, pokazala su istraživanja, može biti loše za naš mozak. Konstantan prtok nebitnih informacija utječe na naše sposobnosti pamćenja i učenja, te na naš vokabular. Posebice je štetno mladima, ponajviše generaciji *alpha* koja se danas utapa u internetskim sadržajima bez velike intelektualne vrijednosti.

KAKO ZAUSTAVITI BRAIN ROT?

Važno je ravnomjerno gledanje medija i razvoj mentalnih sposobnosti. *Brain rot* utječe na naš svakodnevni život i izaziva mentalnu iscrpljenost. Obnavljanje mentalne energije treba uključivati uzimanje pauze od ekrana te prakticiranje fizičkih aktivnosti i uravnoteženo konzumiranje informacija. Važno je pronaći vrijeme i baviti se drugim stvarima koje volite kao što su: čitanje knjiga, crtanje, slikanje, pisanje. Pokrenuti se raznim fizičkim aktivnostima poput: vožnje biciklom, trčanja, treniranja određenog sporta i slično. Preporučuje se pronalazak novih hobija koji bi vas mogli zaokupiti i zainteresirati te udaljiti od društvenih mreža kako bi obnovili mentalnu energiju.

Točni odgovori: 1. a, 2. b, 3. c, 4. c, 5. a, 6. b, 7. a, 8. b, 9. c, 10. c, 11. a, 12. b, 13. c, 14. b, 15. a

REZULTATI:

0 - 3 = Bravo! Susreo/la si se tek s nekoliko pojmova što znači da nisi kronično online i vjerojatno malo vremena provodiš na internetu. Tvoje slobodno vrijeme nije popunjeno malim ekranima i vječnim skrolanjem.

4 - 9 = Provodiš dovoljno vremena na internetu da se možeš sporazumjeti s generacijama *Z* i *Alpha*, ali još uvijek nisi kronično online. Vjerojatno imaš hobija i u stvarnom svijetu koji te povremeno odvuku od ekrana.

10 - 15 = Wow! Ti si veliki doomsroller! Možda bi se ipak mogao/la malo skinuti s interneta?

JESI LI PREVIŠE ONLINE?

Kviz pripremile: **Iva Perić, Eleni Drame**
i **Leonarda Kovač Komerički**

Danas se zbog utjecaja interneta često pojavljuju nove riječi i pojmovi za koje možda nikada niste čuli ili pak već poznate riječi poprimaju novo značenje. U ovom kvizu testirajte svoje poznavanje tih riječi i saznajte koliko ste vi kronično online. Zaokružite točno značenje sljedećih riječi i provjerite koliko brain rot utječe na vas:

1. Demure

- a. Skromno
- b. Raskošno
- c. Slatko

2. Slop

- a. Zvuk padanja
- b. Internetski sadržaj niske kvalitete
- c. Naporna osoba

3. Ate

- a. Pojesti nešto
- b. Servirati nešto
- c. Napraviti nešto legendarno

4. Rizz

- a. Romantičan
- b. Zgodan
- c. Karizmatičan

5. Sus

- a. Sumnjiv
- b. Čudan
- c. Izdvojen

6. Fanum tax

- a. Dijeliti hranu
- b. Krasti hranu
- c. Ime popularnog influencera

7. Yapping

- a. Brbljanje
- b. Pričanje
- c. Fućkanje

8. Opp

- a. Pobjednik
- b. Protivnik
- c. Gubitnik

9. Flex

- a. Bahatiti se
- b. Pokazivati mišiće
- c. Praviti se važan

10. Ick

- a. Ljepljiva smjesa
- b. Iživcirati se zbog nečega
- c. Odbojnost prema nečemu

11. Aura

- a. Atmosfera osobe
- b. Ugođaj
- c. Posramljenost

12. Bombastic side eye

- a. Pogled iznenađenja
- b. Ciljano uočljiv pogled sa strane
- c. Zakolutati očima

13. Skibbidi

- a. Slabosti
- b. Upečatljiv ples, izvorno iz igrice
- c. Pridjev koji ovisi o kontekstu (dobro ili loše)

14. Delulu

- a. Samopouzdanje
- b. Zabluda
- c. Vjerovanje

15. Sigma

- a. Samouvjerena osoba
- b. Bogata osoba
- c. Stidljiva osoba

MATURANTI 2024/2025

1. ODGOJNA SKUPINA - ODGAJATELJ JOSIP VRANKOVIĆ, PROF.

ANTE BOGOJE

Bilo Polje, Peđešac
Prirodoslovna škola
prirodoslovna gimnazija
Moto: „Čajem vam novu zapovijed: da
volite jedni druge. Volite se međusobno
onako kako sam ja volio vas.“
Za 10 godina: Gdje god da jesam,
samo da nosim Boga u srcu.
Neobična želja: Naučiti gangati
i kupiti kuću na Tijarici.
Hobi: drvodjelstvo
* **Vidi 40. i 41. stranicu**

MATEO DODIG

Košute, Trilj
Škola za dizajn, grafiku i održivu
gradnju
tehničar održivog razvoja i gradnje
Moto: Nije sve u parama, ima
nešto i u novcu.
Za 10 godina: Na jahti sa 7-8 nula
viška na računu.
Neobična želja: Otvoriti noćni klub.
Hobi: roštiljanje
* **Tehnička sekcija**

VID ŠIMIĆ

Makarska
III. gimnazija
prirodoslovno-matematička
gimnazija
Moto: Pobjednik je gubitnik
koji je probao još jednom.
Za 10 godina: U Americi.
Neobična želja: Postati
olimpijski prvak.
Hobi: roštiljanje
* **Šah**

IAN ANIĆ

Bol, o. Brač
Tehnička škola za strojarstvo
i mehatroniku
tehničar za mehatroniku
Moto: Glavom kroz zid.
Za 10 godina: Na olimpijadi.
Neobična želja: Vidjeti polarnu
svjetlost.
Hobi: plivanje

Hobi: jedrenje

IVAN KOLOVRAT

Donji Proložac
Zdravstvena škola
medicinski tehničar opće njege
Moto: Voleo bih ljudost koja me
vraća i nage iskustvo koje me
čeka.
Za 10 godina: Na hitnoj kao
medicinski tehničar.
Neobična želja: Skakanje s
padebranom.
Hobi: izlasci
* **Tehnička sekcija**

MATEO MARINKOVIĆ

Bol, o. Brač
Privatna srednja škola Wallner
turističko-hotelijerski
komercijalist
Moto: Živi dok si mlad.
Za 10 godina: Nadam se na
sigurnijoj poziciji u svojoj struci.
Neobična želja: Hajduk prvak.
Hobi: kvizovi
* **Stolni tenis**

JERKO SMILOVIĆ

Katuni, Šestanovac
Elektrotehnička škola
elektrotehničar
Moto: Vani, vidi, vici.
Za 10 godina: Na голу u Uranije.
Neobična želja: Skijati na
Zanzibaru.
Hobi: Praćenje podcasta.
* **Nogomet**

MATKO PODRUG

Jejsa, o. Hvar
V. gimnazija „Vladimir Nazor“
opća gimnazija
Moto: Svaki dan 1% bolji.
Za 10 godina: Na postu.
Neobična želja: Naći dobar
posao.
Hobi: bavljenje sportom
* **Košarka**

2.b ODGOJNA SKUPINA - ODGAJATELJICA ANTEA ŠARIĆ, PROF.**SIMON MILOSTIĆ****Orebić, Pelješac**III. gimnazija
prirodoslovno-matematička
gimnazija**Moto:** Pravi prijatelj se poznaje u
nevolji.Za 10 godina: Financijski
stručnjak u nekoj tvrtci.

Neobična želja: Završiti doktorat.

Hobi: šetnja uz more

* Šah

“Život ne
služi tome da
pronađemo
sebe. Život je
tu da stvorimo
sebe.”

*George Bernard
Shaw*

VICENCO JERKOVIĆ**Milna, o. Brač**Obrtna tehnička škola
elektroinstalater**Moto:** Ništa ne dolazi lako.Za 10 godina: Kao kapetan
hrvatske nogometne
reprezentacije.Neobična želja: Da Hajduk
osvoji prvenstvo.

Hobi: nogomet

JOSIP KRAVAR**Metković**Zdravstvena škola
dentalni asistent**Moto:** Odmaraš se danju da preko
noći možeš spavati :)Za 10 godina: Pijem kavu u
Metkoviću.Neobična želja: Imati krokodila
kao kućnog ljubimca.

Hobi: sviranje harmonike

* Folklor i glazbena sekcija

3. ODGOJNA SKUPINA - ODGAJATELJICA SILVIJA KATAVIĆ, PROF.**LEON NOLA****Podgora**III. gimnazija
prirodoslovno-matematička
gimnazija**Moto:** Ora et labora.

Za 10 godina: Zubar.

Neobična želja: Skok s
padobranom.

Hobi: slušanje glazbe

PETAR RADONIĆ**Vrgorac**Prirodoslovna škola
Kemijski tehničar**Moto:** Kad se radi, odmakni se.

Kad se jede primakni se :)

Za 10 godina: Radim u svojoj
struci.

Neobična želja: Vožnja u Formuli 1.

Hobi: gledanje filmova

TONI ANDRIJAŠEVIĆ**Makarska**Obrtna tehnička škola
tehničar za električne strojeve
s primijenjenim računalstvom**Moto:** Nisam sa sela,
ali selo mi je u krvi.

Za 10 godina: Biti trener.

Neobična želja: Naučiti ljude
da se zaljube u zdravlje.

Hobi: sport i teretana

FRANE DUŽMOVIĆ**Primorski Dolac**Nadbiskupijska klasična gimnazija
"Don Frane Bulić"

Klasična gimnazija

Moto: Bolje da živim jedan dan
kao lav, nego cijeli život kao miš.

Za 10 godina: Kapetan broda.

Neobična želja: Popet' se na Mount
Everest.

Hobi: borilački sportovi

* Nogomet

MARINO GLUČINA**Dražnice, Podgora**Graditeljsko-geodetska
tehnička škola
građevinski tehničar**Moto:** Rad je stvorio čovjeka, a
nerad gospodina.

Za 10 godina: U ogledalu.

Neobična želja: Hajduk prvak.

Hobi: ribolov

LUKA GUDELJ**Makarska**Graditeljsko-geodetska
tehnička škola
arhitektonski tehničar**Moto:** U zdravom tijelu zdrav duh.

Za 10 godina: Na brodu.

Neobična želja: Uspjeti u sportu.

Hobi: kickboxing

MARIO MAŽAR**Supetar, o. Brač**Tehnička škola za strojarstvo
i mehatroniku
strojarski računalni tehničar**Moto:** Postoji mnogo načina
da se dostigne uspjeh.Za 10 godina: Živjeti od turizma
sa svojim brodovima.

Neobična želja: Imati svoju jahtu.

Hobi: ribolov

* Stolni tenis

“U životu ne
možete biti
pobjednik i
strahovati
od poraza.”

Charles Lynch

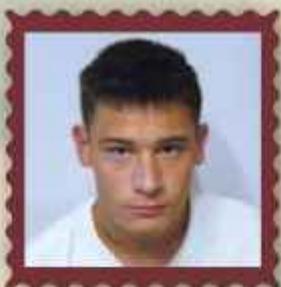

4.a ODGOJNA SKUPINA - ODGAJATELJ SENAD ČAPLJA, DIPL. ING.

ŽELJKO BEBIĆ

Metković
Industrijska škola
instalater-monter
Moto: Bolje imat ništa,
nego duplo manje od Željka Bebića.
Za 10 godina: U klubu s
prijateljima.
Neobična želja: Posjetit' svaku
državu svijeta.
Hobi: pikado
* Badminton

NIKOLA VIDOŠEVIĆ

Vrbanj, o. Hvar
Obrtna tehnička škola
vodoinstalater
Moto: Nije u šoldima sve.
Za 10 godina: Na otoku s najviše
sunčanih dana.
Neobična želja: Upoznati druge
kulture i običaje.
Hobi: lov i ribolov

ANTONIO PASTUOVIĆ

Gradac
Zdravstvena škola
fizioterapeut
Moto: Klin se kinom izbija.
Za 10 godina: Negdi malo dalje
od Splita.
Neobična želja: Otvoriti privatnu
polikliniku.
Hobi: pikado

STIPE MATULIĆ

Postira, o. Brač
Elektrotehnička škola
elektrotehničar
Moto: Niti je janjac ispod 10,
niti čovik ispod 100.
Za 10 godina: Tamo gdje je
zemlja zvijezdama najbliža.
Neobična želja: postati
minister obrazovanja.
Hobi: učenje psihologije

“Naučila sam da se ne možete vratiti unatrag, da je bitna stvar u životu krenuti naprijed. Život je zaista jednosmjerna ulica.”

Agatha Christie

MIHAEL ZELIĆ

Bobodol, Promina
Nadbiskupijska klasična gimnazija
„Don Frane Bulić“
klasična gimnazija
Moto: Život je predivan kad ga živiš s Bogom.
Za 10 godina: Doma s obitelji i da radim
ono što volim.
Neobična želja: Svojim životom
približiti ljude Bogu.
Hobi: Bavljenje glazbom.
* Šah i novinarska sekcija

DARIO GAZIJA

Vis, o. Vis
Graditeljsko-geodetska
tehnička škola
arhitektonski tehničar
Moto: Život treba živjeti na način
na koji bismo htjeli živjeti da se
ponovo rodimo.
Za 10 godina: Šef gradilješta.
Neobična želja: Biti doktor
znanosti.
Hobi: čitanje

4.b ODGOJNA SKUPINA - ODGAJATELJ IVICA ŠKORIĆ, MAG. CIN.

STIPE BONKOVIĆ

Hvar, o. Hvar
Obrtna tehnička škola
tehničar za vozila i vozna
sredstva
Moto: Tko rade rani, onje sreće grabi.
Za 10 godina: U Danskoj kao
rukometas.
Neobična želja: Plesati sambu.
Hobi: sviranje gitare

LUKA STANKOVIĆ

Slano
Elektrotehnička škola
elektrotehničar
Moto: Najgora odluka je
ne donijeti odluku.
Za 10 godina: Ni jedan napon
neće mi biti napor.
Neobična želja: Naučiti još jedan
strani jezik
Hobi: Baseball
* odbojka i fitness-workout

VILIM VIGNA

Žrnovska Banja, o. Korčula
Elektrotehnička škola
elektrotehničar
Moto: Pomalo, ima vremena.
Za 10 godina: U renault quattro
niz magistralu.
Neobična želja: Piti kavu na Havajima.
Hobi: sviranje saksofona
* Folklor, fitness-workout i
glazbena sekcija

VITO MELHIOR KUNAC

Korčula, o. Korčula
Tehnička škola za strojarstvo
i mehatroniku
tehničar za mehatroniku
Moto: Život je kratak, iskoristi ga.
Za 10 godina: U ogledalu.
Neobična želja: Poći na
kampiranje.
Hobi: teretana i gaming
* Košarka, fitness-workout i šah

5. ODGOJNA SKUPINA - ODGAJATELJ IVAN SMOLJIĆ, DIPL. UČ.**DOMINIK LEŠIĆ**

Ubli, Lastovo
 Pomorska škola
 pomorski nautičar
Moto: Samo disciplina.
 Za 10 godina: U uvali Mihajla pa u vrtal.
 Neobična želja: Upoznati i doživjeti sve svjetske kulture.
 Hobi: sport i ples
 * Folklor

STJEPAN RADOVANOVIĆ

Hvar, o. Hvar
 Privatna srednja škola Dominis
 opća gimnazija
Moto: Cijeni ono što imaš.
 Za 10 godina: Sretan sa svojom ženom i djecom.
 Neobična želja: Postati premijer.
 Hobi: video igre
 * Košarka

LUKA PAŠALIĆ

Kupres, BiH
 Elektrotehnička škola
 tehničar za računalstvo
Moto: Pamet u glavu.
 Za 10 godina: Vlasnik neke tvrtke.
 Neobična želja: Što više putovati svijetom.
 Hobi: montaža videa
 * Košarka

DUJE MIHAČIĆ

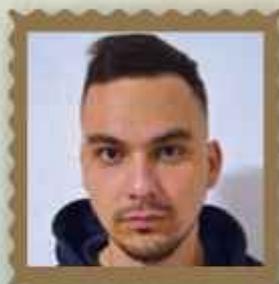
Pučišća, o. Brač
 Elektrotehnička škola
 tehničar za računalstvo
Moto: Sutra je novi dan.
 Za 10 godina: Zaposlen u supercell-u.
 Neobična želja: Putovati svemirom.
 Hobi: vaterpolo
 * Šah i nogomet

ARON NIKOLLA

Vela Luka, o. Korčula
 Obrtna tehnička škola
 elektroinstalater
Moto: Tko želi nešto naučiti, naći će način. Tko ne želi, naći će izliku.
 Za 10 godina: U svom zanimanju.
 Neobična želja: Odužiti se mami i tati za sve što su mi pružili.
 Hobi: vožnja biciklom

IVAN BARČOT

Vela Luka, o. Korčula
 Turističko-ugostiteljska škola
 kuhar
Moto: Ljubav ide kroz želudac.
 Za 10 godina: Na Kubi.
 Neobična želja: Dvije Michelinove zvjezdice.
 Hobi: mali nogomet

ANTE MASLOV

Katuni, Šestanovac
 Graditeljsko-geodetska
 tehnička škola
 tehničar geodezije i geoinformatike
Moto: Život nije problem koji treba riješiti, nego stvarnost koju treba doživjeti.
 Za 10 godina: Doma uz kavu gledati svitanje novog dana.
 Neobična želja: Restaurirat fiću i bacit đir.
 Hobi: lov i planinarenje
 * Nogomet, stolni tenis, novinarska sekcija

„Uspjeh je da se sviđate sebi, da vam se sviđa ono što radite i da vam se sviđa kako to radite.“

Maya Angelou

6.a ODGOJNA SKUPINA - ODGAJATELJICA JELENA VORONCOV ETEROVIĆ, PROF.**TONI PETAR HULJIĆ**

Jelsa, o. Hvar
 Škola za dizajn, grafiku
 i održivu gradnju
 autolakirer
Moto: Svijet voli pobjednike.
 Za 10 godina: U nogometu i poslu.
 Neobična želja: Otići na Mjesec.
 Hobi: motori i auti

NIKI BELIĆ

Jelsa, o. Hvar
 Obrtna tehnička škola
 elektroinstalater
Moto: Nikad na odustaj.
 Za 10 godina: Radim u svojoj struci.
 Neobična želja: Otići na Mars.
 Hobi: nogomet

MATKO LUPI

Stari Grad, o. Hvar
 Obrtna tehnička škola
 automehaničar
Moto: Žvi punim plućima.
 Za 10 godina: Na najdražem školu.
 Neobična želja: Kupiti Audi quattro S1.
 Hobi: vožnja motorom

ZVONIMIR ŠUTO

Sučuraj, o. Hvar
 Turističko-ugostiteljska škola
 kuhar
Moto: Pomato, svi će doći na svjetlo.
 Za 10 godina: Kormilar na trajektu.
 Neobična želja: Želim da mi u vinogradu nikone naftna bušotina, ali da mi loza nastavi radati još bolji plavac.
 Hobi: satnje i biciklizam
 * Šah

6.b ODGOJNA SKUPINA - ODGAJATELJ GORAN SAMARDŽIĆ, PROF.

IVAN VIDOVIĆ

Stari Grad, o. Hvar
Škola za dizajn, grafiku
i održivu gradnju
keramičar

Moto: Iđi do kraja.

Za 10 godina: Vodim svoju firmu.

Neobična želja: Dobiti na lotu.

Hobi: izlasci

ANTONIO VIDOVIĆ

Stari Grad, o. Hvar
Obrtna tehnička škola
stolar

Moto: Doista, gdje ti je blago,
ondje će ti biti i srce. (Matej 6:21)

Za 10 godina: Radim na otoku.

Neobična želja: Letjeti svojim
avionom.

Hobi: šetnja s psom

* Dramska i recitatorska sekcija

JERKO MIŠETIĆ

Nerežišća, o. Brač
Obrtna tehnička škola
instalater grijanja i klimatizacije

Moto: Bitna su djela, a ne riječi.

Za 10 godina: Ostati u svojoj struci.

Neobična želja: Jednog dana
imati svoju firmu.

Hobi: komin

VIKTOR VRZHEVNEVSKYI

Hvar, o. Hvar
Obrtnička škola
fotograf

Moto: Mogu sve ako se potrudim.

Za 10 godina: Izvan Hrvatske.

Neobična želja: Otputovati u
Skandinaviju.

Hobi: programiranje

8.a ODGOJNA SKUPINA - ODGAJATELJICA ŽELJANA PUJZINA, PROF.

LARA URSIĆ

Makarska
Graditeljsko-geodetska
tehnička škola
arhitektonska tehničarka

Moto: Najbolje tek dolazi.

Za 10 godina: U svom
arhitektonskom uredu.

Neobična želja: Proputovati
svijet.

Hobi: crtanje

MARIJA PETRUŠIĆ

Donji Prložac
Zdravstvena škola
medicinska sestra opće njege

Moto: Živim jer Bog ima neki razlog
da me drži u životu.

Za 10 godina: U bolnici,
na svom radnom mjestu.

Neobična želja: Da svi ljudi
na svijetu budu sretni.

Hobi: šetnja

* Odbojka, novinarska i
fotografska sekcija

JOSIPA JURIĆ

Rama, BiH
Zdravstvena škola
medicinska sestra opće njege

Moto: I najljepše stvari u životu su iznenađenja.

Za 10 godina: Na desetoj
godišnjici mature.

Neobična želja: Naučiti što više
stranih jezika.

Hobi: ispijanje kave

* Odbojka, novinarska i kreativna
sekcija

IVANA IVANČEVIĆ

Tučepi
Zdravstvena škola
medicinska sestra opće njege

Moto: O sroci se šuti.

Za 10 godina: Na odmoru
s mužem i djecom.

Neobična želja: Spavati dva dana
bez ometanja.

Hobi: ispijanje kave

PETRA CAREVIĆ

Selca, o. Brač
IV. gimnazija „Marko Marulić“
opća gimnazija

Moto: Pamti se vratiti.

Za 10 godina: U braku i zaposlena.

Neobična želja: Proputovati svijet.

Hobi: kave i izlasci

* Fotografska sekcija

KATJA BOŽIĆ

Makarska
Graditeljsko-geodetska
tehnička škola
građevinska tehničarka

Moto: Ako plan A ne uspije,
abeceda ima još 27 slova.

Za 10 godina: Putujući svijetom.

Neobična želja: Skakanje iz
aviona s padobranom.

Hobi: vrtlarstvo i šetnja

IVA BULIĆ

Makarska
Prirodoslovna škola
kemijska tehničarka

Moto: Bit će bolje.

Za 10 godina: U svom rodnom
građu.

Neobična želja: Biti mlada zauvijek.

Hobi: izlasci

* Ručno stvaralaštvo

MIRELA CVITANIĆ

Nerežišća, o. Brač
Prirodoslovna škola
prirodoslovna gimnazija

Moto: Kako zračiti, tako privlačiti.

Za 10 godina: U maloj sretnoj
obitelji.

Neobična želja: Otići u Afriku.

Hobi: piti kave

* Badminton

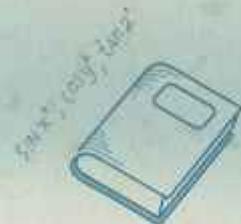

IVANA BOROVIINA

Veta Luka, o. Korčula
Zdravstvena škola
medicinska sestra opće njege
Moto: Do your our thing.
Za 10 godina: Na poslu.
Neobična želja: Plivati sa dupinima.
Hobi: teretana

“Zadaća umjetnika je stvoriti sunčevu svjetlost kada sunce zakaže.”

Romain Rolland

“Svakog dana ponesi kanticu zemlje na jedno mjesto i sagradit ćeš planinu”.

Konfucije

“Ako ti slijede korake, ti poleti.”

Vesna Parun

8.b ODGOJNA SKUPINA - ODGAJATELJICA MARIJA KALPIĆ, PROF.

ANTEA GUJINOVIĆ

Metković
Zdravstvena škola
zdravstveno-laboratorijska
tehničarka
Moto: Nije bitno koliko puta padneš, već koliko puta ustaneš.
Za 10 godina: U svom laboratoriju.
Neobična želja: Skok iz aviona.
Hobi: kuhanje
* **Ručno stvaralaštvo**

VALENTINA COCUT

Bjelovar
Škola za dizajn, grafiku
i održivu gradnju
web dizajnerica
Moto: Kad ne znaš kamo, uvijek znaš u koji kafić.
Za 10 godina: Daleko mi je to.
Neobična želja: Položiti maturu.
Hobi: teretana

LINA PAIĆ PERŠIN

Ubli, Lastovo
III. gimnazija
prirodoslovno-matematička
gimnazija
Moto: Ora et labora.
Za 10 godina: Na otoku s obitelji.
Neobična želja: Proputovati svijet.
Hobi: teretana i bicikl
* **Badminton i šah**

LANA GUDELJ

Zmijavci, Imotski
Zdravstvena škola
farmaceutska tehničarka
Moto: Koga briga ako te ne vole?
Polovica ljudi čak ni sebe ne voli.
Za 10 godina: Obitelj, dvoje djece, pas.
Neobična želja: Voziti motor.
Hobi: kuhanje i pečenje kolača

“Misli koje vladaju našim osjećajima, koje nas vode i nadziru, pomažu nam da pobjeđujemo ili nas tjeraju da potonemo.”

Oscar Schellbach

ANAMARIA RADOVIĆ

Sinj
Zdravstvena škola
farmaceutska tehničarka
Moto: „Pa da mi je i dolinom smrti proći, nis se ne bojim, jer ti si sa mnom“ (Psalam 23.4)
Za 10 godina: U ljekarni, udana.
Neobična želja: Kupiti dva pomeranca.
Hobi: kava s prijama

ANĐELA TOLJ

Metković
Zdravstvena škola
farmaceutska tehničarka
Moto: Svaka prepreka je prilika za rast.
Za 10 godina: U sretnom braku, na idealnom poslu.
Neobična želja: Proputovati cijelim svijetom.
Hobi: izrada dekoracija
* **Ručno stvaralaštvo**

KATARINA KUNDID

Imotski
Zdravstvena škola
farmaceutska tehničarka
Moto: Radi ono što voliš, ostalo će se postići!
Za 10 godina: U vlastitoj ljekarni.
Neobična želja: Otići na putovanje bez plana.
Hobi: vožnja kajakom
* **Odbojka i ručno stvaralaštvo**

IVANA VLADOVA

Otok, Sinj
Zdravstvena škola
farmaceutska tehničarka
Moto: Živi život koji bi ponovila.
Za 10 godina: Uspješna i bogata u svakom pogledu.
Neobična želja: Volontirati u Africi.
Hobi: ispijanje kave na suncu
* **Fitness-workout**

IVANA KATIĆ

Otok, Sinj
III. gimnazija
prirodoslovno-matematička
gimnazija
Moto: Budi razlog zašto ljudi još uvijek vjeruju da postoji dobro u ljudima.
Za 10 godina: Sa žicom u ruci i u toj struci.
Neobična želja: Otići na safari u Bocvanu.
Hobi: šetanje i kuhanje
* **Badminton**

KATARINA DŽAJA

Makarska
Graditeljsko-geodetska
tehnička škola
arhitektonska tehničarka
Moto: Sve se događa s razlogom.
Za 10 godina: Među temeljima moje buduće kuće.
Neobična želja: Skok padobranom iz aviona.
Hobi: šetanje i ispijanje kave
* **Odbojka i pilates**

KATARINA KUŠĆEVIĆ

Nerežišća, o. Brač
I. gimnazija
jezična gimnazija
Moto: Isuse, misli ti!
Za 10 godina: Odlazim uz rijeku starim parobrodom koji vodi skitnice na zapad.
Neobična želja: Zaljubiti se u život.
Hobi: teretana i pisanje
* **Badminton i kreativna sekcija**

“Uzmi vremena za razmišljanje, ali kad stigne vrijeme za djelovanje, prestani razmišljati i kreni.”

Andrew Jackson

PAULA LADAN

Jelsa, o. Hvar
III. gimnazija
prirodoslovno-matematička
gimnazija
Moto: Šta bude, bude pa probaj i možda bude.
Za 10 godina: Na moto-partiju nakon posta.
Neobična želja: Skakanje padobranom iz aviona.
Hobi: Judo i klavir
* **Šah, folklor i glazbena sekcija**

DORA MILOŠEVIĆ

Sinj
Škola za dizajn, grafiku i održivu gradnju
medijska tehničarka
Moto: Sutra je novi dan.
Za 10 godina: Udana, s puno para i vlastitim studiom.
Neobična želja: Upoznati Lady Gagu.
Hobi: čitanje
* **Šah, kreativno pisanje, fotografska, novinarska te dramska i recitatorska sekcija**

9.a ODGOJNA SKUPINA - ODGAJATELJICA TEA ORA, PROF.

ANIA ČURDO

Posušje, BiH
Prirodoslovna škola
prirodoslovna gimnazija
Moto: Ako ču ti, onta ču i ja.
Za 10 godina: Na kafici sa capuccinom.
Neobična želja: Vožnja u formuli.
Hobi: kuhanje
* **Ručno stvaralaštvo**

PAULA SOPHIE PANDOL

Hvar, o. Hvar
Škola za dizajn, grafiku i održivu gradnju
dizajnerica keramike
Moto: Kreni, život je sada. Radem i trudom ulaziš u svoju budućnost.
Za 10 godina: Živa i zdrava sa svojima.
Neobična želja: Kućica u polju.
Hobi: sport i provođenje vremena na otvorenom
* **Folklor**

ROBERTA BITUNJAC

Ruda
Zdravstvena škola
farmaceutska tehničarka
Moto: Svi smo mi umjetnici, a život je naše platno.
Za 10 godina: Završiti željeni fakultet i zaručena.
Neobična želja: Putovanje kroz vrijeme.
Hobi: bicikliranje

JELENA PIRIĆ

Proložac Donji
Zdravstvena škola
medicinska sestra opće njege
Moto: Da bi uspio, tvoja želja za uspjehom mora biti veća od tvog straha od neuspjeha.
Za 10 godina: Kao primalja u rodilištu.
Neobična želja: Proputovati svim državama svijeta.
Hobi: pjevanje i crtanje

9.b ODGOJNA SKUPINA - ODGAJATELJICA MIA CVITKOVIĆ, PROF.

PETRA BLAGA DUŽEVIĆ

Stari Grad, o. Hvar
Škola za dizajn, grafiku
i održivu gradnju
dizajnerica keramike
Moto: Samo ljubav.
Za 10 godina: Želim se vidjeti
zadovoljnom i sretnom.
Neobična želja: Plivati s kitovima.
Hobi: spavanje

LUCIJA ŠUTO

Zmijavci, Imotski
III. gimnazija
prirodoslovna gimnazija
Moto: Za let si, dušo, stvorena...
Za 10 godina: Sretna,
zdrava, udana i zaposlena.
Neobična želja: Biti muško na
jedan dan.
Hobi: kuhanje

JOSIPA RUŠENDIĆ

Makarska
Prirodoslovna škola
kemijska tehničarka
Moto: Uživaj u trenutku.
Za 10 godina: Negdje na
putovanju.
Neobična želja: Moći biti
na više mjesta u isto vrijeme.
Hobi: tenis

BOŽENA LAUŠIĆ

Kreševo Brdo, Šestanovac
Škola za dizajn, grafiku
i održivu gradnju
dizajnerica unutrašnje
arhitekture
Moto: Izalja 30.18
Za 10 godina: Živim svoj
najbolji život.
Neobična želja: Skok iz aviona.
Hobi: fotografiranje i ples
* Pilates

EMA BOROVINA

Vela Luka, o. Korčula
Obrtnička škola
frizerka
**Moto: "One day, you'll leave this
world behind so live a life you
will remember."**
Za 10 godina: U svom salonu,
sretna i uspješna.
Neobična želja: Otići na koncert
Pitbull-a.
Hobi: slušanje glazbe

LENA ALJINOVIĆ

Hvar, o. Hvar
Obrtnička škola
kozmetičarka
**Moto: Ljude, kao i muziku,
ili pojačaj ili ugasi.**
Za 10 godina: Na pustom otoku
s Lenom.
Neobična želja: Pričati po srednjim
školama o mentalnom zdravlju.
Hobi: crtanje i slikanje

LEA MILETIĆ

Vela Luka, o. Korčula
Zdravstvena škola
farmaceutska tehničarka
**Moto: Nije problem u tome što ne
volim bližnjeg svoga. Problem je
što sebe volim više.**
Za 10 godina: Na pustom otoku
s Lenom.
Neobična želja: Proputovati svijet.
Hobi: planinarenje i žetnje u
prirodi

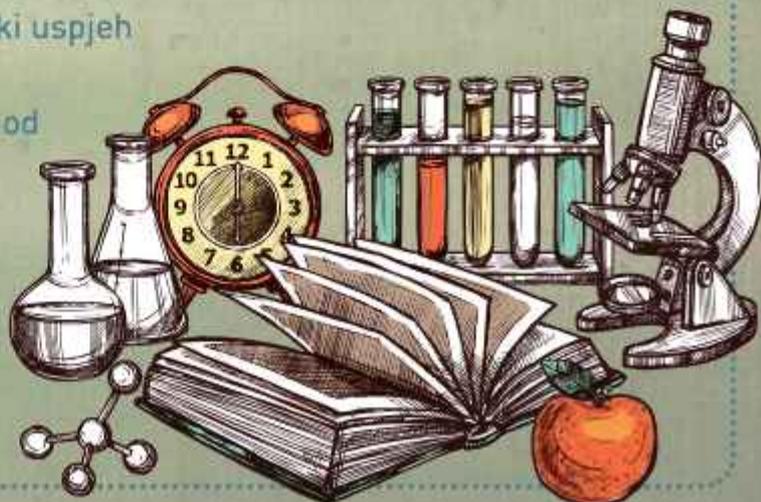
"Najgore što
nam se u životu
može dogoditi
je da sve bude
po našem. To bi
bio kraj svakog
rasta."

O. Jacques
Philippe

Dragi maturanti,

Vrijeme je da proslavite svoj srednjoškolski uspjeh
i krenete u nove pobjede. Svijet vas treba
ustrajne i hrabre. Nikad nemojte odustati od
svojih plemenitih ciljeva. Neka vas stalno
nadahnjuje pomisao da tako mnogo
vrijedite i toliko toga možete postići.
Svijet vas treba da ga učinite još
boljim mjestom za život. Sretno!

Vaši odgajatelji

Bože Vukas: ZIDA KAMENJE I ZNANJE

Razgovor provela:
Dora Milošević

Ovogodišnjom Čakulom predstavljamo učenika 5. odgojne skupine, Božu Vukasa, poznatog po interesima za različita područja života i znanosti. Onom što izuči, najčešće pronade primjenu u praksi. Tako iz dana u dan otkriva i usavršava razne talente. U stjecanju novih znanja i vještina pred njim ne postoji zid, osim onog kojeg sam sagradi...

1. Bože, molim te, za početak nam se predstavi.

Petnaestogodišnjak sam koji pohađa prvi razred III. gimnazije, poznatije kao MIOC. Dolazim iz malog sela Ljut koje možete pronaći u daljini Trilja (jer mu i nije baš blizu, ako mene pitate). U osnovki koju sam završio bilo je svega 13 učenika.

2. Možeš li nam opisati život na malom selu s još manje ljudi?

Nećete vjerovati, ali jedino stanovništvo sela čini moja obitelj. Provodimo vrijeme na našem imanju gdje se bavimo svim onim dovoljnim za samoodrživost: uzgojem krava, voća i povrća, a imamo i kokoši te mnogo (okolo)kućnih ljubimaca. Čak pet pasa i desetak maca. Selo mi je ponudilo mnoge mogućnosti koje ljudi grada nemaju, ali i uskratilo neke druge zbog kojih sam i došao u Split. Na obiteljskom imanju ima uvijek puno posla, što znači da nema neradnih nedjelja niti praznika. No, tako to mora biti onome tko hoće funkcionalno i uredno gospodarstvo. Ljepota je gledati biljke, životinje pa čak i zidove kako rastu. Uostalom,

prirodna težnja čovjeka je da raste, a ne samo da odbrojava dane do plaće ili pak godine do penzije.

3. Kako s toliko obaveza stigneš sve izbalansirati – selo i grad?

Tko kaže da uvijek stignem sve? Stignem ono na što ciljам, a na toj meti postoje prioriteti.

4. Reci nam... Čime se sve zapravo baviš?

Bavim se zanatima kao što su (suho)zidarstvo, klesarstvo, drvodjelstvo, lončarstvo, kožarstvo, ali i mnogim vrstama umjetnosti. Osim toga, proučavam povijesne spomenike kao svjedoke minulih vremena. Volim učiti o detektiranju energetskih

Bože izrađuje dršku za kosu (kosište)

Ovom novcu vrijednost samo raste

polja i podzemnih voda te astronomiji. Zaokupljen sam i sakupljanjem ljekovitog bilja, dakle narodnom medicinom, kojoj svakako dajem prednost u odnosu na modernu medicinu. Izučavam knjige i učim od raznih ljudi. Skupljam predmete, papirnati i kovani novac te stare knjige svih tematika. Mnoge od njih iz ranih 1800-tih, neke na stranim jezicima, a neke i na glagoljici. Majka me često zna upitati gdje ću s tim, a ja joj samo odgovorim: putovati kroz vrijeme! Već dugo izučavam kamen, a planiram sagraditi malo ilirsko selo od nekoliko kuća. To bi točnije bila rekonstrukcija prapovijesnog naselja s novijim elementima.

5. Što ti je najdraže od svega toga?

Najdraže mi je kada to sve izbalansiram, tj. ne bavim se previše jednim, a premalo drugim. Ipak bih liječenje alternativnim metodama izdvojio kao nešto najdraže jer se bavi onim u nama, a sve ostalo onim oko nas. Lijek je u nama, a kako smo ipak savršeno stvoreni, nema šanse da to savršenstvo naših organizama ne možemo i postići prirodnim putem.

6. Želiš li pretvoriti nešto od navedenog u svoju buduću profesiju?

Htio bih ispasti odgovoran pa ću reći da još nisam odlučio. Ne zato što ne znam što hoću, nego zato

što ne znam što neću. Budućnost ostavljam svojim interesima, ali ću se potruditi da odluke ne budu pogrešne.

7. Koji ti je najzanimljiviji način učenja?

Najzanimljivija mi je eksperimentalna arheologija, posebna grana povijesti, u kojoj se ne usuđuje svatko okušati jer traži posebnu tehniku, vještinu i znanje. Treba posvetiti bitan dio vremena na rekonstrukciju nekadašnjeg života. I tako donositi zaključke, promišljati što i kako dalje. Primjerice, kada zidam suhozid nekog povijesnog razdoblja, prilagodim se načinu rada kojim se služilo u to vrijeme - koristim iste uvjete i oruđe za rad.

8. Dakle, nije ti mrsko eksperimentirati?

Eksperiment je uvijek ključan za otkrivanje ili dokazivanje nečega i za pronalaženje lakšeg načina kako nešto napraviti. Trenutačno su mi predmet interesa eksperimenti s vibracijama i električitetom, ali i mnogim zagonetnim pojavama u prirodi.

9. Očito si jako povezan s umjetnošću. Imaš li vlastitih radova?

Bavim se umjetničkim djelima po potrebi. Radio sam na kapelicama, groblju, stećcima i slično. Osim obrade kamena, okušao sam se i u drugim umjetničkim područjima i tehnikama, od 2D do 3D.

Djelić Božine knjižnice

ugljenom, glinom, drvom, itd. Bavim se izradom kožnih predmeta kao što su određeni dijelovi narodnih nošnji, ali i uporabnih predmeta raznih vrsta, uključujući i slikarska platna.

10. Od kuda ti dolazi inspiracija?

Jednostavno, iz težnje za pronalaskom znanja i izgradnjom boljeg svijeta. Uglavnom me inspiriraju prirodne znanosti i ono najzanimljivije unutar njih. Svatko od nas treba dobiti u sebi certifikat svog postojanja, a zasigurno ga neće postići ljenčareći.

11. Što prvo napraviš kad dođeš do novog pronalaska?

Ako je potrebno, razradim ga do najsitnijih detalja. Zatim ga čuvam do trenutka kada će doći do ljudi koji to razumiju jer otkrića apstraktnih zanimanja nisu kao otkriće toga da imaš miševe u podrumu. Treba znati odgovorno i savjesno postupati sa svojim spoznajama. To je osjećaj da samo činiš ono za što si stvoren.

12. Koliko si povijesnih baština zasad pronašao?

Poviješću stećaka i onom ranijom se bavim mnogo, ali nedovoljno dugo kao primjerice Ilirima od kojih sam pronašao ostatke pravog malog grada,

uključujući 84 grobnice, rasprostranjene po čitavom kraju.

13. Vratimo se na trenutak iz prošlosti u sadašnjost. Zašto dolaziš u Dom i kako ti je biti ovdje?

Zato što bih živeći privatno plaćao čak troznamenkasti iznos za tek dvoznamenkasti postotak ove usluge. Učnički dom je super. I domova kao što je ovaj bi trebalo biti više jer pružaju mogućnost ostvarenja pojedinčevih snova.

14. Čime popunjavaš slobodno vrijeme kad si u Domu?

Uglavnom učeći i izvršavajući druge školske obveze koje ne smijem zapustiti. Naravno, uvijek pronađem vremena za razgovor i druženje s prijateljima.

15. Za kraj, što bi poručio čitateljima Beside?

Budite ljudi vrijedni poštovanja. Ono što nemate, stvarajte. Ono što vam nude, a da vam ne naude, iskoristite. Ne uzimajte svaku istinu zdravo za gotovo nego kritički prosuđujte. Poslušajte svakoga, ali neka vaša bude zadnja. Budite jedinstveni i neponovljivi. Jedino tako ćete zadiviti svijet, ako ne onaj oko vas, onda sigurno onaj u vama...

Puna kutija ljekovitog bilja

KAKO SU NASTALI NAJPOZNATIJI FRAZEMI?

Jeste li se ikada zapitali zašto je *mačak u vreći*, a *glava u torbi*? Ovi, na prvu možda neobični izrazi koji su se ustalili u našem jeziku, zovu se frazemi. Neki, poput *zasukali smo rukave* ili *najslabija karika u lancu*, imaju direktnu i jasnu vezu između nastanka i značenja. Neki su pak s vremenom postali nejasni ili su nastali toliko davno da se zaboravio postanak i odakle su potekli te je od njih ostalo samo preneseno značenje.

Prilog pripremila: **Mia Cvitković, prof.**

*KUPITI MAČKA U VREĆI

Za objasniti podrijetlo ovog izraza treba zaviriti na sajmove i tržnice 18. stoljeća gdje su prodavači trgovali, među ostalim, i domaćim životinjama. Manje životinje, poput svinja, su se u to vrijeme prodavale u vrećama. Ovaj frazem uspomena je na trik kojim su se prevaranti ponekad koristili gdje bi umjesto svinje ili janjeta, u vreću znali podvaliti prvu mačku lutalicu na koju naiđu. Lukavi kupci bi provjerili što su dobili, ali oni naivci koji nisu, dobili bi - mačka u vreći. Tako da ako nas netko nasamari, prevari ili učini naivnima, često kažemo da nam je prodao mačku u vreći, što znači da smo kupili nešto naslijepo ili bez prethodne provjere.

*PALA SJEKIRA U MED

Za shvatiti postanak ovog frazema moramo se vratiti u vrijeme kad su se ljudi uglavnom grijali na drva. Iskusni drvosječe dobro su znali da su suha i šuplja drva savršena za ogrjev. U te šupljine ponekad bi se zavukle pčele i tamo pravile med koji je u to vrijeme bio prava poslastica. Kada bi drvosječa sretno ruke zasjekao koru drveta i vidio da ispod nje ima meda, mogao se veseliti iz dva razloga: pronašao je dobro drvo, a i osladio se. Kako se to nije često događalo, bila je velika sreća ako bi sjekira pala u med. Tako da u današnjoj uporabi ovaj frazem koristimo ako se nekome iznenada posreći te dobije i više od očekivanog, a pogotovo ako uspije popraviti svoj materijalni položaj.

*MLATITI PRAZNU SLAMU

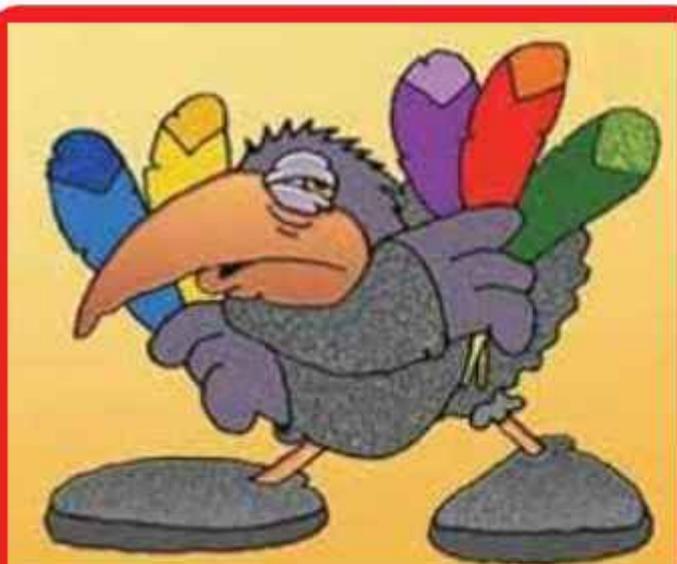
Ovaj izraz je vjerojatno nastao u vrijeme prije modernizacije kada se žito vrhlo samo na dva načina: pomoću konja, ako ste ga imali, i mlaćenjem, ako niste. Oni koji si nisu mogli priuštiti konja vlastitim su rukama mlatili požnjeveno žito i tako odvajali zrnje od klasja. Taj posao imao je smisao i svrhu, jer se na taj način dobivalo puno zrnje. Ali mlatiti po praznu, već ovršenom snoplju, od kojeg je ostala samo slama bez zrnja, nema stvarno nikakvog smisla. To je uzaludan posao, tako se do danas zadržalo preneseno značenje izraza: "baviti se nečim beskorisnim", "uzalud se truditi" ili "govoriti uprazno".

*NOSITI GLAVU U TORBI

Frazemom *staviti glavu u torbu*, odnosno *nositi glavu u torbi* opisuje se izloženost velikoj, smrtnoj opasnosti. Još u davnom srednjem vijeku bio je običaj da se neprijateljske glave donose vladarima ili njihovim zastupnicima kao dokaz dobivene bitke ili dvoboja.

Taj običaj se zadržao za vrijeme turske okupacije na ovim područjima pa sve do sredine 19. stoljeća. Glave su se obično donosile u torbi pa otuda i izraz *nositi glavu u torbi*, tj. izložiti se opasnosti.

*OKITITI SE TUĐIM PERJEM

Frazem je utemeljen na Ezopovoj basni *Zeus i ptice*, u kojoj joj je Zeus trebao održati natjecanje i proglasiti najljepšu među pticama. Vrana se odlučila pojaviti pred Zeusom noseći perje koje pripada drugima da bi je on zapazio i proglasio kraljicom ptica. Kako bi došla do tuđega perja, vrebala je druge ptice koje su na rijeci prale svoje. Pokupila bi njihovo, priličepila ga na sebe i tako se uljepšala. Na dan natjecanja ptice su se okupile pred Zeusom koji nije odmah uočio prijevaru i vranu, koja se razmetala tuđim perjem, skoro proglasio najljepšom. Kada su ostale ptice uočile prijevaru, svaka joj je oduzela svoje perje i tako su razotkrile istinu. Kad za koga danas kažemo da se *okitio tuđim perjem*, znači da je prikazao tuđe zasluge kao svoje ili da je sebi pripisao tuđe misli ili djela.

*SLIJEP PUTNIK

Za ovaj frazem, kojim nazivamo putnika bez karte, nikada nije utvrđeno točno podrijetlo, ali postoje dvije zanimljive teorije nastanka. Prva teorija kaže da je u prošlosti postojao propis koji je slijepim ljudima dopuštao da se voze brodovima bez karte, iako za ovu teoriju nisu pronađeni dokazi. Druga teorija pretpostavlja da je izraz nastao jer su se putnici bez vozne karte često skrivali po mračnim kutovima brodova na koje su se u tajnosti ukrcali. I onda kad bi ih otkrili i izvukli iz mraka, zaslijepila bi ih svjetlost i tako su prozvani slijepim putnicima. U svakom slučaju pretpostavlja se da je izraz preuzet iz njemačkog jezika gdje je takav putnik poznat kao *blinder Passagier*. Slijepi putnik izvorno je značio „nevidljivi, prikriveni, skriveni putnik”, tj. „putnik koji se skriva” i to najčešće na brodu, ali i u drugim prijevoznim sredstvima.

*IZVUĆI DEBLJI KRAJ

Ovaj frazem ima dva suprotna značenja, pa hoće li nekome tko je *izvukao deblji kraj* to biti dobro ili loše, ovisi o kontekstu. U rječnicima stoji da može značiti ili „pri podjeli dobiti bolji, vrjedniji dio” ili „loše proći, nastradati, nadrljati”. Prvo značenje vezano je za podjelu pa je logično da je u toj situaciji bolje dobiti deblji nego tanji kraj jer ste samim time dobili više. Drugo značenje može se povezati s izrekom *batina ima dva kraja*. Kako se batina obično drži za tanji kraj, onaj koga tuku i koji prolazi loše, stvarno izvlači deblji kraj. U svakodnevnom govoru, drugo značenje je raširenije od prvog. Zanimljivo je da se ponekad upotrebljava i izraz *izvući tanji kraj* koji je nastao prema prvom značenju. Ako netko pri diobi izvuču tanji kraj, logično, prolazi lošije.

*CRNA OVCA

Oduvijek su postojali i postajat će pojedinci koji svojom pojavom, načinom razmišljanja ili izražavanja odudaraju od svoje okoline. Nažalost, takve osobe su često neshvaćene i znaju se naći na meti poruge. U hrvatskom jeziku frazem crna ovca odnosi se upravo na te individualce. Nastanak frazema najvjerojatnije počiva na tome da je na razini društva prihvaćena bijela ovca kao predstavnik vrste i da zahvaljujući „genskoj pogrešci” dobivamo crnu. Ona se pak lako ističe u stadu pretežito bijelih ovaca, a stočari je smatraju manje vrijednom jer njezina vuna nije pogodna za bojenje. Kad za koga kažemo da je crna ovca, znači da ga smatramo osobom koja se svojim ponašanjem, stavovima ili izgledom razlikuje od svoje sredine, često u lošem smislu.

*STAVITI RUKU U VATRU

Izraz staviti ruku u vatru znači „čvrsto vjerovati u nekoga i u nečiju nevinost; garantirati za koga“. Izraz postoji u više jezika pa tako u francuskom imamo doslovan prijevod *mettre sa main au feu*. Postanak se smješta u srednji vijek kada je pravosudni sustav bio u svojim začetcima pa su umjesto odvjetnika i porote imali testove poznatije kao *božje sudove*. Takvi testovi su bili krajnje nerazumni, a njima se navodno utvrđivala nečija krivnja. Jedan od njih tražio je osumnjičenika da doslovno stavi ruku u vatru i izvadi komad usijanog željeza. Vjerovalo se da ako je nevin, Bog će ga zaštititi pa će mu ruke ostati neozlijeđene. U slučaju da se opeče, jadniku je prava kazna tek slijedila.

*KROKODILSKE SUZE

Kad kažemo da su čije suze krokodilske, znači da smatramo da su neiskrene ili lažne. Za izraz *krokodilske suze* pretpostavlja se da je u europske jezike došao iz latinskog, a postanak mu se pripisuje legendi da su krokodili obilato plakali dok su proždimali svoj plijen pa je to djelovalo kao lažna tuga. Danas se zna da krokodili ne plaču od tuge, već da ovlaže oči nakon što su proveli previše vremena van vode. Neki čak vjeruju da su im suzne žlijezde povezane sa žlijezdama slinovnicama pa su zato zapaženi neki koji plaču dok proždiru plijen.

FRAZEM - (grč. phrasis - izraz, obrat)

Frazem je ustaljena sveza riječi koja se ostvaruje kao cjelina i ima vlastito značenje. Frazologija je jezikoslovna znanost koja se bavi proučavanjem frazema.

Obilježja frazema:

- sastoji se od najmanje dviju punoznačnih riječi
- veza između članova ne može se mijenjati
- riječi u frazemu dolaze uvijek u istom poretku
- barem jedna punoznačnica gubi svoje leksičko značenje
- frazemi se uklapaju u rečenicu kao njezin sastavni dio

Frazemi prema vrsti riječi glavne punoznačnice

- **imenički** (glavom i bradom, kost i koža, mačji kašalj, bez glave i repa, knjiški moljac, bog i batina)
- **pridjevski** (pun puncat, hladan kao špricer, živ i zdrav)
- **glagolski** (imati petlju, dizati u oblake, kovati u zvijezde, sjediti na ušima)
- **priložni** (mic po mic, tu i tamo, navrat-nanos)

Frazemi prema sintaktičkom ustrojstvu

- **frazemi rečenice** – (Prošla baka s kolačima. Kud svi Turci, tud i mali Mujo.) U ovu skupinu ubrajamo i poslovice i izreke. (Krv nije voda. Sit gladnu ne vjeruje. Ne možeš imati i ovce i novce.)
- **frazemi sintagme** – uklapaju se u rečenicu kao njezin sastavni dio (Pružio joj je ruku mrtvo-hladno. Nekoliko je trgovina stavilo ključ u bravu. To ti je mačji kašalj.)
- **frazemske sraslice** – svi su dijelovi frazema promijenili značenje (nema tu trt-mrt, šuč-muč pa prolj, mile-lale)

Frazemi prema podrijetlu

- **nacionalni** (od Kulina bana, i mirna Bosna, ispravljati krivu Drinu)
- **biblijski** (nevjerni Toma, jabuka razdora, križni put, anđeo čuvar, Judin poljubac, žrtveno janje, kroz ušicu)
- **povijesno-antički** (kocka je bačena, trojanski konj, gordijski čvor, Sizifov posao, Tantalove muke)
- **sportski** (crveni karton, nizak udarac, ispod pojasa, peta osobna)
- **književni** (biti ili ne biti, jurišati na vjetrenjače, posljednji Mohikanac)
- **glazbeni** (zadnja rupa na svirali, biti truba, zadnja violina)
- **zoološki** (pojeo vuk magarca, morski vuk, mačji kašalj, mačak u vreći, u tom grmu leži zec)

NAUČI SE NOSITI SA STRESOM

Stres je prirodan i normalan osjećaj kojeg su sigurno iskusili svi, uključujući djecu i tinejdžere. To je reakcija tijela na opasnost ili uzbuđenje gdje tijelo oslobađa hormone koji mogu povisiti krvni tlak, otkucaje srca ili razinu glukoze u krvi. Problem je kada se pojavljuje prečesto i potom se pretvori u anksioznost. Anksioznost je reakcija tijela ili uma na stres gdje često strepimo od budućeg ishoda koji se možda neće ni dogoditi. U ovom članku ćemo se fokusirati na sve što može izazvati stres kod tinejdžera, posljedice tog stresa i kako ga kontrolirati.

Prilog pripremila: **Eleni Drame**

ŠKOLA I DRUŠTVENI PRITISAK

Škola može biti veliki uzrok stresa u životu tinejdžera. Učenici su često zabrinuti zbog ocjena, upisa u škole ili pak pojedinih ispita. Važno je podsjetiti se da je normalno osjećati pritisak da budemo odlični učenici, no neuspjeh je isto tako prirodan dio života na koji se moramo pripremiti. Najvažnije je ne dopustiti da nas anksioznost svlada i davati sve od sebe unatoč padovima. Ako ste pak introvertirane prirode ili vas u školi maltretiraju, i to može uzrokovati stres. Prirodno je željeti se uklopiti među vršnjake u školi. Međutim, tinejdžeri se tako suočavaju s pritiskom društva vršnjaka koji ih može potaknuti da sudjeluju u aktivnostima u kojima ne bi sami inače sudjelovali što na kraju može čak povećati njihove brige i uzrokovati daljnju anksioznost.

BODY IMAGE I SAMOPOUZDANJE

Tinejdžeri se u ovoj fazi života suočavaju s mnogobrojnim tjelesnim promjenama. Pod utjecajem društvenih mreža i pritiska društva vrlo je teško misliti pozitivno o vlastitom tijelu ako ono ne odgovara klasičnim standardima ljepote. Ljudi često osuđuju druge ljude jer se ne uklapaju u standard, što također utječe na način na koji gledate samog sebe. Sve navedeno može vas natjerati da na sebi mijenjate stvari koji ne bi inače mijenjali. Promjena je ponekad dobra, ali važno je odrediti jeste li napravili tu promjenu za sebe ili samo zbog društvenog pritiska.

PRIJATELJSTVA

Može se reći da su prijatelji, uz obitelj, jedna od najvažnijih stvari u životu, no i dobre stvari ponekad imaju lošu stranu. Svi smo se barem jednom posvađali ili naljutili na prijatelja, i to može biti dosta stresno. Ponekad je čak i cijelo prijateljstvo dovedeno u pitanje te možda na kraju izgubite tu osobu. Stresno je kada prijatelji ne razumiju vas i vaše probleme ili vi njih. Važno je podržavati prijatelje, naravno, no može biti teško postaviti granice u vašem odnosu.

ROMANTIČNI ODNOSI

Kao tinejdžer, možda ćete početi osjećati romantičnu privlačnost prema ljudima. Ova privlačnost je normalna, ali može biti stresno početi ili održavati vezu, a i dalje se nositi s ostalim promjenama u životu. Možda ćete osjećati sumnju u sebe ili manjak samopouzdanja. Stresno je i ako ne možete naći partnera ili ne osjećate tu privlačnost, jer se tako možda osjećate kao da zaostajete ili propuštate nešto što bi trebali doživjeti kao tinejdžer.

VELIKI ŽIVOTNI DOGAĐAJI

Važni životni događaji, kao što su bolest, nesreća, smrt ili obiteljski problemi, su najveći uzrok stresa. Preseljenje, polazak u novu školu i privikavanje novom mjestu je isto tako velika životna promjena na koju se teško prilagoditi. Tinejdžeri mogu osjećati stres i kada čitaju o velikim globalnim događanjima ili promjenama koje mogu zvučati zastrašujuće. U takvim situacijama možemo se osjećati nemoćno, posebno ako mislimo da ne možemo ništa promijeniti, što pak dovodi do još više stresa. I u krugu obitelji, tinejdžeri se mogu suočiti s većim i manjim uzrocima stresa. Obiteljski sukobi, razvod, bolest i financijski problemi bili bi veći životni događaji s kojima se trebaju naučiti nositi. Uz njih, roditelji mogu povećati stres i na druge načine jer znaju (često ne namjerno) staviti dodatni pritisak ili očekivanja na svoju djecu. Najčešće pritisci su oko ocjena i uspjeha u školi ili prijatelja s kojima se družite.

KAKO GA KONTROLIRATI?

Stres je normalan dio života i svi ga ponekad osjećaju. Naravno, nitko ne želi biti pod stresom, svi žele netko rješenje ili odgovor kako se riješiti tog stresa, ili ga barem olakšati. Prepoznajte znakove u svom tijelu kada ste pod stresom, poput ubrzanog otkucaja srca, težeg disanja ili osjećaja da želite nešto udariti. Što primjećujete da se događa u vašem tijelu kada počnete osjećati pritisak? Sposobnost prepoznavanja tih unutarnjih znakova može biti vaša prva prilika za rješavanje stresa. Ako se osjećate preopterećeno, najbolje je možda o tome popričati s prijateljem ili nekim kome vjerujete. Ako stres postane nepodnošljiv, obratite se stručnjaku za mentalno zdravlje. Osim razgovara s nekim, stres možete umanjiti i održavajući svoje tijelo zdravim na nekoliko načina:

- 1. Redovitim vježbanjem možete umanjiti stres i poboljšati raspoloženje. Čak i kratka šetnja od pola sata svaki dan pružit će vam priliku da 'isključite mozak' i opustite se.**
- 2. Zdrava prehrana je isto važna. Treba izbjegavati višak kofeina (povećava razinu kortizola u tijelu pa može pogoršati situaciju ako ste pod stresom ili anksiozni), duhana i sličnih supstanci.**
- 3. Redoviti ciklus spavanja smanjuje razinu kortizola. Mnogi tinejdžeri radije ostaju budni do kasno u noć, no bilo bi najbolje spavati barem 8 sati kako biste u potpunosti izbjegli porast razine tog hormona i smanjili osjećaj stresa i tjeskobe.**
- 4. U stresnim situacijama važno je pravilno disati, no ovo ne uspije uvijek i ne pomaže svima.**
- 5. Važno je i izdvojiti vrijeme za sebe i aktivnosti koje vas smiruju i čine sretnim.**
- 6. Pronađite dobru stranu situacije u kojoj se nalazite. Vaše gledište, stav i misli utječu na način na koji vidite svijet. Pozitivan pogled može vam pomoći da se izvučete iz stresnih situacija.**
- 7. Budite realni. Dosta ljudi pokušava postići savršenstvo i kada to ne ostvare ili naprave pogrešku, onda potonu. Naučite se da ne trebate uvijek biti savršeni, ostavite mjesta za pogreške i pokušajte nešto naučiti iz takvih iskustava.**

NA SVE STRANE I SVE STIGNE

Rijetki su učenici koji na spomen imena Ante Bogoje neće znati o kojem mladiću je riječ. Razmišljajući o kome ili čemu bismo pripremili prilog za ovu rubriku, i našoj redakciji je prva pomisao bila – upravo on. Poznat po svojoj uključenosti i kreativnom stvaralaštvu koje se proteže doslovno na sve strane, obilježio je život i rad učeničkog doma u protekle četiri godine. U Domu je došao iz mjesta Bilo Polje pokraj Orebića upisavši Prirodoslovnu školu, smjer prirodoslovna gimnazija. Interes za razna područja likovnog izražavanja i stvaranja pokazivao je još u osnovnoj školi. Odavno je maštao kako će se školovati u većem gradu. Kako kaže, vjerovao je da će mu život u gradu pružiti dodatne mogućnosti zbog čega je došao u Split. Kako primjećuje, za razliku od svog rodnog mjesta gdje se sve odvija polako, život u Splitu je dosta brz i užurban. Premda mu se ne sviđa gradsko tempo, za život u Domu smatra kako mu je donio brojne mogućnosti i prilike da pokaže što sve zna i umije.

Prilog pripremila: **novinarska sekcija**

Ako se pitate u koje sekcije slobodnih aktivnosti je uključen, najjednostavniji odgovor bi bilo protupitanje: a u koje nije? Premda svima dan traje jednako, imamo dojam kao da njegov traje dvostruko. Ali on je uspio sve stići upravo zato što je sve posložio. "Za ono što voliš uvijek ćeš pronaći vrijeme i prostor" dodaje nam Ante sa smiješkom.

Inače, Ante je bio aktivno uključen u sekciju ručnog stvaralaštva, tehničku sekciju, fotografsku sekciju, fitness, folklor, dramsku i recitatorsku te eko sekciju. Također je sudjelovao u nizu edukativnih radionica, u nekima od njih i kao suradnik. Ante radi "sve od reda": crta, slika, rezbari, izrađuje skulpture i keramiku, bavi se izradom fotografija i montažom videozapisa. S posebnim užitkom izrađuje rukotvorine i nakit. I kao, sad se mi čudimo zašto se svi odgajatelji otimaju kako bi ga pridobili za "svoju" aktivnost.

Ante nas uvjerava kako s istim užitkom voli sudjelovati u svim sekcijama. Jedino žali što se nije ranije uključio u folklor jer mu je to trenutačno najzabavnija aktivnost. Uvijek bude zahtjevno i zato se mnogo toga nauči i uvježba, a ovoga puta je to ples poznat

kao neretvanska poskočica. Kaže kako najviše voli razgovarati o idejama, i to najčešće dok objeduje, pa se nerijetko u restoranu duže zadrži :)

Svake godine svog srednjoškolskog boravka u Domu, Ante je nastupao na Regionalnoj domijadi. Uvijek je to bilo u nekoliko kategorija u kojima je znatno otežao ostalima konkurenciji u izboru za prvo mjesto. Dvije godine za redom plasirao se na Državnu domijadu u Rovinju (u kategorijama rukotvorine, igrokaz i fotografija).

Dodajmo i to da je Ante veliki ljubitelj starih običaja i spoznaja o njima. Ističe kako su to bila fizički zahtjevnija vremena jer su ljudi mnogo radili, ali zato su imali bogati društveni život, a ne kao sada, samo online. Šteta je što se stare vrijednosti gube i što ih zamjenjuju ove današnje, mahom bezvrijedne. Inače, Ante rado pomaže drugima sudjelujući u volonterskim projektima kao što je, njemu omiljeni, 72 sata bez kompromisa. U slobodno vrijeme s grupom vršnjaka odlazi na razne crkvene susrete. Tvrdi kako mu je duhovnost izvor motivacije i neizostavan dio života. Čitateljima *Beside* poručuje kako je najvažnije raditi na sebi, ako žele istinski ostvariti svoj život.

OD KOMADIĆA DO CJELINE

Prije dvije godine, Ante je hodajući obližnjim brdom u svom rodnom kraju pronašao kamene ulomke. Na prvi mah se začudio što bi mogli predstavljati, ali kad je malo bolje pogledao, shvatio je da se radi o dijelovima kamenog križa. Ostavio ih je složene na tom mjestu te počeo razmišljati kako ih opet povezati. Nije mu trebalo dugo vremena da prikupi sav potreban alat i krene opet u brdo, ali ovaj put kako bi obavio restauraciju. U kamenim ulomcima je bušilicom izradio rupe kako bi ih iznutra armirao i povezao željeznom žicom. Potom je ostatke zaljepio epoksilnom smolom za kamen. Križ je potom postavio na mjesto za koje vjeruje da se tu prije nalazio.

“Svi bismo trebali težiti tome da pronađemo izgubljene ili slomljene stvari u svom životu dajući sve od sebe da ih povežemo i vratimo im smisao” zaključuje naš zanimljivi sugovornik čijoj kreativnosti doista nema kraja...

SVAKI KORAK ZDRAVLJA VRIJEDI

Prilog pripremio: **Ivan Smoljić, dipl. uč.**

Jedna od najboljih odluka koje možemo donijeti za svoje zdravlje je upravo ta da počnemo više hodati. Aktivno hodanje ima brojne dobrobiti za fizičko, ali i mentalno zdravlje. Osim zdravstvenih blagodati, pješaćenje, u usporedbi s vožnjom autobusom ili automobilom, ima brojne prednosti, kao što su one financijske i ekološke. Hodanje je, ne samo dobra svakodnevna navika održavanja tijela i uma aktivnim i mladim, već i zanimljiv način putovanja jer nam pruža priliku da prirodu i svijet oko sebe vidimo i doživimo na posve drugi način.

**"MALI KORAKI KOJI SU NAPRAVLJENI,
BOLJI SU OD VELIKIH KOJI SU PLANIRANI."**

John Marshall

Hodanje je iskonska čovjekova potreba koja nas vraća prirodi naših predaka. Osim toga, hodanje je najjednostavnija tjelesna aktivnost koja zahtijeva samo volju i upornost. Brojna znanstvena istraživanja pokazuju koliko je hodanje dobro za zdravlje i u kolikoj mjeri pomaže održati naš cjelokupni organizam u "top" formi. Upravo je hodanje jedan od najbržih i najlakših načina sagorijevanja kalorija jer ne zahtijeva članstvo

u teretani niti posjedovanje posebne opreme. Za dobar svakodnevni trening dovoljno je 10.000 koraka, što nije tako nedostižno kako se čini. Obavljajući klasične kućne poslove, uključujući hodanje stepenicama u zgradi ili odlazeći u školu ili trgovinu, odradit ćemo od 3 do 6 tisuća koraka dnevno. Dakle, nije nemoguće doći do magične brojke od 10.000.

Inače, brzom šetnjom od pola sata možemo sagorjeti više masti nego trčanjem. "Kvaka" je u tome da su tijekom trčanja otkucaji srca visoki i dovode do sagorijevanja ugljikohidrata, dok su tijekom hodanja otkucaji niži pa tijelo koristi masti kao "pogonsko" gorivo. Šetnja brzim tempom oslobađa endorfin i serotonin, hormone nužne za borbu protiv stresa. Hodanje nam pomaže da se oslobodimo napetosti i osjećamo ugodno. Ono nam poboljšava raspoloženje, potiče cirkulaciju i sprječava zadržavanje viška vode u organizmu.

**"NIKAD NE RADIM AKO NE HODAM,
PRIRODA JE MOJA RADNA SOBA."**

Jean-Jacques Rousseau

Još jedan od razloga zbog kojeg je hodanje poželjno je činjenica da ono ubrzava srčani ritam tako da ga podvrgava stalnoj vježbi koja poboljšava njegov rad. Redovito hodanje pomaže u regulaciji kolesterola i triglicerida u krvi te znatno smanjuje rizik od srčanog i moždanog udara. Odlično je i kao "oružje" u borbi protiv bolova u leđima. Ponekad će i kratka šetnja biti sasvim dovoljna kako bismo se suprotstavili dosadnoj i upornoj križobolji.

**"HODANJE JE ČOVJEKOV
NAJBOLJI LIJEK."**

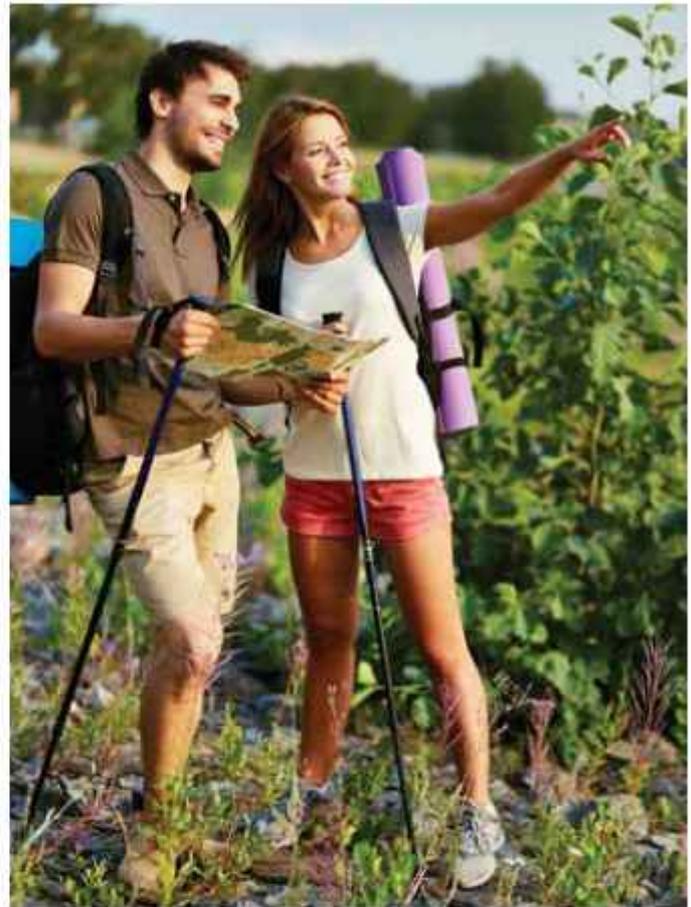
Hipokrat

Ako nam je tijelo često u nepravilnom položaju zbog učenja ili posla (što nije rijetkost) šetnja od sat vremena (najmanje tri puta tjedno) će nam opustiti mišiće, smanjiti napetost i poboljšati držanje. Hodanje, bez obzira bilo to na otvorenom ili u zatvorenom prostoru, potiče sposobnost kreativnog razmišljanja dvostruko više nego kad sjedimo. Ono povećava dotok krvi u mozak i tako poboljšava moždane funkcije poput pamćenja i kognitivnih sposobnosti.

**"HODAJ, MOŽDA SE IPAK
SVE U DOBRO PRETVORI."**

Gibonni

Provesti najmanje pola sata hodajući, četiri do pet puta tjedno, ima blagotvoran učinak na kosti jer prilikom sjedenja ili stajanja težina opterećuje kostur dok redovito kretanje omogućuje kontrakciju mišića koji potpomažu obnavljanje kostura. Hodanje potiče mineralizaciju kostiju, sprječava pojavu osteoporoze i drugih koštanih bolesti koje se javljaju s godinama života.

Redovitim hodanjem ćemo osigurati optimalnu proizvodnju hormona inzulina koji metabolizira šećere i kontrolira inzulinsku rezistenciju. Nekoliko istraživanja potvrđuje da brzi hod višestruko smanjuje rizik od razvoja dijabetesa tipa 2, čak i kod osoba s genetskom predispozicijom. Redovito hodanje pridonosi normalnom funkcioniranju našeg imunološkog sustava koji je zapravo glavni čuvar zdravlja.

Zar sve ovo nije dovoljno razloga da započnemo s aktivnim hodanjem (ako već nismo)?

Ne zaboravimo, drugi mogu hodati s nama, ali nitko ne može hodati umjesto nas.

Možemo slobodno reći da svaki novi korak koji učinimo – zdravlja vrijedi.

Orlov životni let

By: *Čajkova*
125

ODLUČNO ZAMAHNE KRILIMA I KRENE U BORBU BEZ KOJE NEMA OPSTANKA...

NAKON DUGIEG LETA, ORAO PROĐE PRIKLADNE MJEŠTO ZA TRANSFORMACIJU

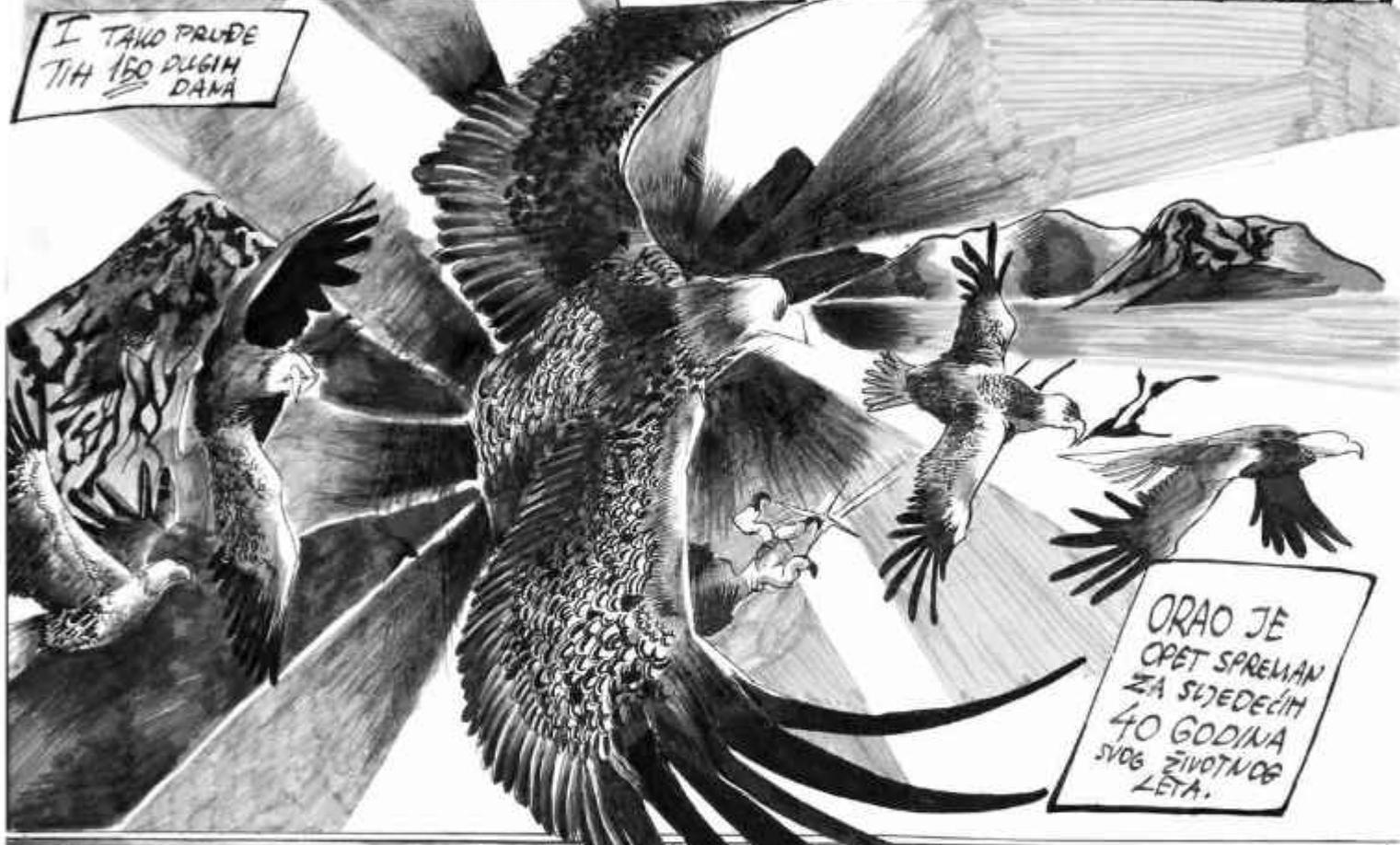
1. TI ORAO KUDUJI SVOT KUDUN OD KAMEU

4. NA POSLEDITKUL ORAO ISKUPA SVOJA OTEZALA PERA.

2. SVE DOK MLI STARI KUDUN NE OTRADNE,

3. ZATIM S NOVIM KUDU- LOM ISKUP- CA SVO JE STARE KANDZE

I TAKO PRUDE TIH 150 DUGIH DANA

ORAO JE OPET SPREMIAN ZA SJEDECIH 40 GODINA SVOG ZIVOTNOG LETA.

JEDINO OSLOBODEMI DUOVA PROSLOSTI MOZEMO ISKORISTITI VRIJEME SADASNOSTI.

Ivica Škorić: ODGAJATELJ S CRNIM POJASOM

Prilog pripremila: **novinarska sekcija**

Vidate ga povremeno po hodnicima našeg doma, u restoranu dok vas mudro prati pogledom ili na sekcijama, ali onim sportskim. A ni ne slutite možda što se sve krije iza pozadine ovog odgajatelja, koje sve vještine posjeduje te kako provodi slobodno vrijeme i što mu je ispunjavalo srednjoškolske dane, one koje sada i vi sami proživljavate. Pa krenimo s pričom...

Odgajatelj Ivica Škorić započeo je rad u Učeničkom domu Split prije 5 godina. Inače, po struci je magistar kineziologije. Njegova ljubav pripada poznatom korejskom borilačkom sportu kojim se počeo baviti otkako je prohodao (šalimo se, bilo je to ipak malo kasnije kada je imao 4 godine). Već u toj dobi počeo je trenirati taekwondo u klubu Split. Tu je ostao do svoje 8. godine kada se spomenuti klub ugasio. Ubrzo zatim, u Splitu je osnovan novi klub, St-Kwan, gdje je nastavio s kontinuiranim treninzima. U tom klubu je ostao sve do 2012. godine. Upravo tada je donio važnu odluku u svom životu. Osnovao je samostalni klub u Omišu prigodnog naziva za taj grad – Gusar. U njemu je obnašao ulogu predsjednika kluba i glavnog trenera punih 10 godina. Na naše pitanje koliko je djece ukupno trenirao dobili smo kratak, ali impresivan odgovor: „Preko 1000 djece od vrtičke do srednjoškolske dobi“. Inače, odgajatelj Škorić je nositelj crnog pojasa 2. dana (ako niste znali dan je oznaka majstorske razine u borilačkim sportovima).

Najveći trenerski uspjeh je postigao u radu s Korčulankom Frankom Anić koja je osvojila 5. mjesto na Olimpijskim igrama u Londonu 2012. godine.

Odgajatelj Škorić je trenirao i mnogo mladih osoba s tjelesnim poteškoćama što ističe kao rad u koji je utkao najviše ljubavi. Zapažen je i od Hrvatskog taekwondo saveza koji mu je dodijelio priznanje za izniman rezultat na tom području. Dobitnik je i plakete grada Omiša za izuzetan profesionalni pristup i posvećenost u radu s djecom s posebnim potrebama i djecom s invaliditetom.

Croatia Open u Varaždinu, 2014.

Vođenje natjecatelja tijekom borbe

Najveći uspjeh s paraolimpijcima postigao je sa Splitsaninom Ivanom Mikulićem koji je 2021. osvojio srebrnu medalju na Paraolimpijskim igrama u Tokiju.

Na naše pitanje odakle mu tolika strast baš prema ovom sportu, spremno nam je odgovorio:

„Ljubav prema boričkim sportovima naslijedio sam od oca koji se amaterski bavio boksom, ali tome su pridonijeli i uzori iz svijeta filmova. To su prije svega glumci i majstori boričких vještina kao što su Bruce Lee, Jean-Claude Van Damme i Jet Li.“

Razgovarajući s odgajateljem Škorićem naučili smo još štošta o ovom zanimljivom sportu. Taekwondo je najmasovniji i najtrofejniji borički sport u Republici Hrvatskoj. Na samom području grada Splita, ovaj sport trenira preko dvije tisuće djece i mladih, u nekoliko klubova. To je inače bazični sport koji razvija temeljne motoričke sposobnosti poput brzine, snage, izdržljivosti i koordinacije pa je odličan izbor za mlade uzraste. Usavršavajući tehnike ovog boričkog sporta mlade osobe razvijaju disciplinu i samostalnost, a kroz razne oblike natjecanja i brojna putovanja imaju priliku ostvariti mnogo novih prijateljstava s osobama iz različitih država.

Split: međunarodna humanitarna akcija Race for the cure

Ako ste pomislili da je taekwondo jedini sport kojim se odgajatelj Škorić bavio, varate se. Naime, u vremenu nakon što je završio Kineziološki fakultet, radio je kao kondicijski trener košarke u KK Split, najtrofejnijem košarkaškom klubu 20. stoljeća. Trenirao je uzrast kadeta i mladi uzrast škole košarke.

Odgajatelj Ivica Škorić uz neposredni rad u Domu te vođenje dviju sekcija slobodnih aktivnosti (odbojke i fitnesa) ostatak dana provede uglavnom uz obitelj i svoje omiljene hobije. Dvoje djece vrtičke dobi su mu na prvom mjestu te su njegov omiljeni trofej. Preostalo vrijeme, kada ga uspije pronaći u svom natrpanom rasporedu, uglavnom biciklira ili ode u ribolov. Otkrio nam je da mu je najveći ulov bila komarča od 1200 grama (naravno svi ribiči se vole pohvaliti svojom najvećom lovinom pa zašto ne bi i on).

Odgajatelj za radnim stolom

Na naše pitanje što voli slušati od glazbe, odgajatelj Škorić nam je rekao da su na repertoaru uglavnom rock, hard rock i metal. Tko bi rekao? Omiljene grupe su mu Metallica, Iron Maiden i Guns N' Roses. Kaže kako mu je slušanje ovih izvođača najviše pomoglo dok je usavršavao pokrete taekwondo.

Na naše pitanje koju poruku bi poslao čitateljima Beside, odgovorio nam je:

„Pokušajte pronaći svoj tip sporta i okušajte se u njemu. Ako naidete na neuspjeh ne trebate odustajati, već naprotiv, postati još uporniji. Kako je rekao Usain Bolt, poznati sprinter iz Jamajke: Trenirao sam 4 godine kako bih uspješno trčao 9 sekundi, a ljudi odustanu jer ne vide rezultate nakon 2 mjeseca. Ako ste dovoljno uporni, rezultat zasigurno neće izostati. To vrijedi za sport, školu, kao i život općenito.“

LAKO SE OSLOBODITI, ALI JE TEŠKO OSTATI U SLOBODI

Lako li se osloboditi, a teško ostati u toj slobodi. Što uopće znači biti slobodan? Znači li to nalaziti se van nekog zatvora, daleko od četiri zida? Kad nam na takav način nisu ograničena prava? Ili onda kada imamo slobodnu volju te nam kretnje nisu uvjetovane? Odgovor na sve može biti potvrđan, no to ne znači da smo tada postigli najvišu točku neovisnosti za kojom kao ljudi čeznemo. Biti slobodan znači biti nesputan od svega što nas udaljava od onoga što je bitno. Stvari koje nam najčešće oduzimaju takvo što su neki naši poroci, no ne moraju to nužno biti oni najveći kao alkohol, kocka, droga... To mogu biti i stvari koje nam se na prvu čine bezazlene i sitne, primjerice čokolada, igrice, grickalice. Naravno, netko bi s pravom pitao pa što to ima loše u jedenju čokolade ili igranju igrica? Takvi činovi nas zapravo prave robovima vlastitih mogućnosti, usmjereni smo isključivo na užitak i osobno zadovoljstvo. Kada smo previše usmjereni na ugađanje egu, zanemarujemo rad na sebi te ne bogatimo talente koje posjedujemo. Pretjeranim ugađanjem vlastitom ja, mada ponekad nema ništa loše u tome, ne vidimo potrebu za napretkom, ne želimo se zapravo truditi i koristiti te obogaćivati darove kojima smo blagoslovljeni. Taj užitak nam postane jedini cilj u životu. Teško je nekad uvidjeti da se trebamo osloboditi, ali kada uspijemo, nije lako ni ostati u istom. Kako onda biti dosljedan? Treba raditi na sebi, ali i usmjeriti kvalitete prema drugima.

Kada krenemo obračati pažnju na druge, okretati svoje vrline ka njima i tako opažati svijet oko sebe, uvidamo koje blago skrivaju, otkrivamo ljepotu koju svatko posjeduje i shvaćamo kako je svaka individua predivna i jedinstvena upravo onda kada je lišena svakog ograničenja. Bogatstvo čovjeka se ne nalazi u materijalnim stvarima već u njegovoj duši i njegovim talentima, onome što on može darovati drugima. Naša prava sloboda dolazi onda kada naučimo kontrolirati sebe i svoje nagone, kada se naučimo odricati onoga što želimo zbog napretka i rasta. Imati jak karakter i čvrstu snagu volje je od iznimne važnosti u toj borbi. Ipak, najbitnije je ustrajati i nikada ne odustati. U životu će često dolaziti trenutci kada ćemo posrnuti, misliti da se ne možemo osloboditi, da nam je gospodica utekla, ali ako ustrajemo, na kraju ćemo uspjeti. Život nosi mnoge izazove, a borba za ono čemu svi težimo je stalna i svakidašnja, neprestana. Želimo li uistinu to doživjeti, trebamo se boriti, uložiti trud. Bez toga ne može ništa pozitivno izići iz nas. Ostati u slobodi nije lako, mnoge prepreke se neumorno množe na tom neprekidnom putu, tolike stvari nas žele zarobiti i uskratiti nam ono za što smo stvoreni. Sloboda koja nam je dana, kojoj trebamo težiti i koju trebamo tražiti, a kad je nađemo, njegovati i čuvati, ista je ona nit koja nas usmjerava prema drugima. Istinska sloboda se može još nazvati i - Ljubav.

Mihael Zelić

Laura Delić - Let there be light (akrilne boje)

NESANICA

Noćas mi san na oči ne stiže,
srce za tobom i dalje diše.
Vitar te zove kroz tamne sjene,
al nima te više kraj mene.

Zvizde na nebu trepere tiho,
svaka mi šapne izgubljeno bilo.
Misec se skriva iza oblaka,
kao i ljubav - tako otkla.

Ruke su prazne, ladne ka zima,
ljubav nas veže, al više nas nima.
Koraci tvoji u noći se gube,
ostaje samo osjećaj tuge.

Snovi me zovu, ali ih nima,
nesanica je sad moja sjena.
U njoj te ljubim, u njoj te pratin,
al budan svatin - zauvik patin.
al' ne dam se jer dao si
život mom životu

Nikol Kozina

Jelena Gverić - Gitara (olovka)

Martina Lapenda - Imočanka (akrilne boje)

Jana Pokrovac - My Eyes (olovka)

Katarina Kušćević - Ruže (olovka)

Laura Delić - Pronađi svoj put (olovka)

MOJE MAGIJE

Manije dolaze, muke ne prolaze
 Jadosti muče me, one su tu i one guše me
 Gledam ja zidove, gledam ja ruše se
 Iz njih izlaze duše zle

Lupam ja na vrata ta
 Trebam te k'o nikada
 Otvori i pusti me, oni traže me,
 Nemam ja da odem gdje
 Lupam ja i kidam sve
 Derem se i vrištim ti ime

I te moje magije
 Ove noći jutro sviče ranije
 I te moje magije
 Danima me muče manije
 I te moje magije
 Nema ništa od tišine glasnije
 I te moje, i te moje

I kad se probudim, tad tek Sunce zalazi
 I kad te ugledam, tad se nebo otvori
 I kad sanjam ja, sanjam tebe već ja danima
 Vidim te ja noćima, vidim te u snovima

I te moje magije
 Ove noći jutro sviče ranije
 I te moje magije
 Danima me muče manije
 I te moje magije
 Nema ništa od tišine glasnije
 I te moje, i te moje

Miro Ćepo

Laura Kaselj - Raj na zemlji (tempera)

Laura Kaselj - Ljepota noći (tempera)

Ivona Lasić - Sv. Mihovil (akvarel)

Katarina Kušćević - Kišni dan (akrilne boje)

NEDOSTAVLJENO PISMO

Pišen ti pismo, al nećeš ga nać,
 više me nema, ne mogu se snać.
 Ričima pustin još ljubav ti dajen,
 al znam da uzalud srce ti krađen.

Bili smo dvoje, al svit nije tija,
 sudbina naša suze mi upija.
 Zadnja nam je zora donila kraj,
 ostala su pisma, al nema nas, znaj.

Vitar to nosi priko mora sivog,
 skriva ga tama života krivog.
 A ti ćeš živit, ne znajuć to,
 da pismo za tebe umire s njom.

Nikol Kozina

ZA MOJ RAJ PITAJTE MENE

Moj raj nije mjesto iz snova, s oblacima i zlatnim vratima, već svijet u kojem se svakodnevno događaju male čarolije, one poput samog života. Njega idiličnim čine moji hobiji i obitelji. Kad me pitaju kakav je to raj, uvijek im kažem da je on spoj ljubavi i sreće koje čine svaki trenutak zanimljivim i uzbudljivim. Ma zamislite jutro u mom raju. Sunce se polako uspinje, a miris svježeg kruha širi iz kuhinje. Nedjelja je. Obitelj se okuplja za stolom, svatko zna svoje mjesto, zvuci smijeha i priča pune prostoriju dok jedemo doručak. Tu su svi: otac, koji ima toliko priča da bih ih mogla slušati cijeli dan, brat koji pokušava smisliti najotkacjenije grimase kako bi nasmejao najmlađeg brata i majka koja neprestano raspravlja o najnovijim vijestima. Svaku zoru, dok mi se još miješaju san i java, se podsjetim da je upravo to srž mog raja i izvor moje radosti, da je ono sve što jesam i što ću biti oblikovano po uzoru na moju obitelj. Nakon doručka, kreću pravi užitelji dana – hobiji. Što se mene tiče, svaki sat slobode donosi mogućnost stvaranja. Volim slikati i svirati. Dok slušam glazbu i bojim platno, osjećam se kao da plovim do razine koja je prije bila nedostižna. To se zove sreća. A onda u mom raju svaka nova slika postaje dio obiteljske galerije gdje se ponosno izlažu naši radovi, gdje je sve zadovoljavajuće. Moja majka se, s druge strane, bavi vrtlarstvom. Uz već spomenuti obiteljski stol, to je njen raj. U dvorištu raste vrt prepun cvijeća i egzotičnih biljki, koji je poput nebeske oaze. Kad god prolazim kroz taj vrt, osjećam se umirujuće, a ponekad

se čak i pridružim u presađivanju i održavanju biljki. Vrijeme u dvorištu često provodim i s mladom braćom koja "kerefekama" uspijevaju i u najgorim trenucima iz mene izvući iskren osmijeh. Naš dom je prepun smijehova i žamora, čak i nakon što se potkrade kakav tmuran dan. Kažu, to je normalno. Zalazak sunca donosi nove zajedničke trenutke i savršeno upotpunjava dan. Tvori krasan epilog jedne rajske nedjelje. Često se okupimo u dnevnom boravku kako bismo zajedno gledali filmove ili igrali društvene igre. Nakon igara, napetosti su itekako prisutne, temperamenti naviru, ali ne uspijevamo dugo biti musavi. Poslije čak milisekunde prasnemo u smijeh i "zezamo" jedni druge. Često se prisjetimo i anegdota iz prošlosti, pričamo o snovima i neizvjesnoj budućnosti.

Na kraju dana, dok ležim u tišini i tami, razmišljajući o svemu i svačemu, shvaćam da je moj raj satkan u malim stvarima, svakodnevicu – u osmijehu obitelji, u stvaranju, u momentima koje provodimo zajedno. Moj raj nije daleki san, ljuta mašta ili uvjerljiva halucinacija. On je ovdje, u slobodi koju dijelim s voljenima. Jedno je sigurno, kako god vi gledali na to: moj raj nije savršen vama, ali je moj, meni jedini i za mene najbolji. Zato, ako želite odgovor na to što je vaš raj, ne gledajte daleko u budućnost ili duboko u maštu, ne trudite se očajnički pronaći odgovor. Osvrnite se oko sebe i uočite ljepotu, naučite kako je život sam po sebi raj na Zemlji, ako mu to dopustite.

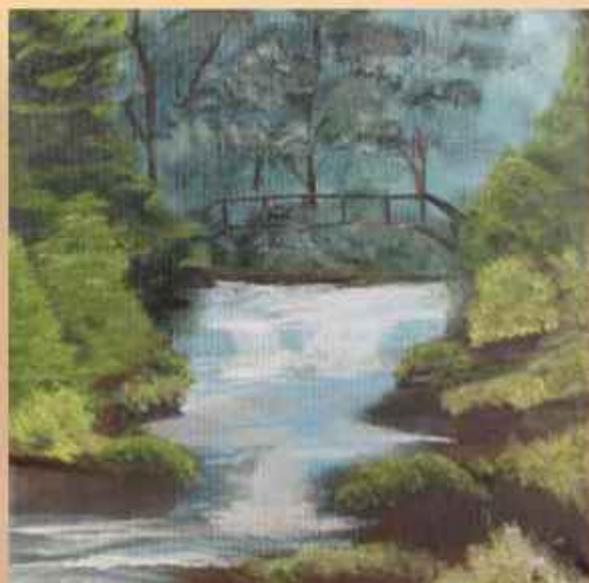
Paula Ladan

Katarina Žuvela - Jutro u Vela Luci (fotografija)

Katarina Žuvela - PK 50 XL iz 1976. (fotografija)

Lori Plenković - Ođa proljeću (ulje na platnu)

Martina Lapenda - Bella (olovka)

Ante Bogoje - Pogled s visine (fotografija)

ZAMJENA ZA LJUBAV

Godina za godinom, život za životom. Svega je više, a nas sve manje. Neki kažu kako je smrt vječna, dok drugi govore kako se svijet neprestano stvara. Sunce i mjesec, Yin & Yang, kopno i more. Ali kad o tome pomislim, shvatim da je jedna jedina stvar koja nikad neće imati početka ni kraja, a to je ljubav. I kad pomislim, ljubav ime nema. Vječna je i tu je. Kroz život gledam mnogo ljudi koji je pokušavaju demolirati, ali bezuspješno. Ona je sve, i mrtvo i živo. Kroz prošlost je mijenjala svoj oblik, ali je ostala ona. Ona čista, prava, istinska ljubav. Iako je danas sve rjeđa, i dalje je tu. Uvijek će me boljeti ta nepravda koja živi uz nju, jer kako bi postojalo svjetlo, mora postojati i mrak. Inače, gdje bi svjetlo boravilo? Danas je ona poput tajne. Svi o njoj šutimo, zaboravljamo je, skrivamo je kao lopov dijamante, ali ona uvijek sja. I u mraku naših soba, i na nebu gdje su ptice.

Uvijek me zanimalo zašto ljudi ne vole ljubav. Zašto je se ljudi srame? Zašto se ne klanjamo njoj kao svim porocima kojima se danas klanjamo? I danas je svima sve svejedno. Ne misle o tome kako je nekome drugome, a na kraju ne misle ni o tome kako su oni sami. Sve im je prolazno. Znam da će ljubav i ovu lavinu naše generacije preživjeti kada je sve prije preživjela. Samo mi je žao što mi više ne spominjemo nju, kao da je bezvrijedna. I znam da će ona jednom, kada se sve ovo završi, naći put do svakog od nas i donijeti mir, zadovoljstvo i sklad. Samo kada bismo na jedan dan svi voljeli ljubav, kakav bi to svijet bio? Totalni kaos ili utopija? Rat ili mir? Uvijek treba živjeti u nadi za nečim, a ona je upravo ta koja nam daje energiju da ujutro otvorimo oči. Život bez ljubavi nema smisla. Ako bolje o tome promisliš, shvatit ćeš.

Onda, koji je smisao tebe? Koji je smisao mrziti sve oko sebe dok skrivaš svoj odraz u ogledalu? Mržnjom gaziš sebe i druge. Kao da sadiš jorgovane u pustinji. Zašto to? Zašto pored dobra biraš zlo? Zašto puštaš korijenje u Sodomi gdje je sve izgorjelo? Zašto, zašto, zašto... imam milijun pitanja, ... zašto ne voliš ljubav jer je ona jedina koja je uvijek tu za tebe, bio sam ili s nekim. Zato joj pusti da te obuzme jer je borba uzaludna. Ona uvijek ispliva s dna baš kao istina. Ljubav i jest istina. Ona prava i neiskvarena. Predstavlja nešto što je sveto, blagoslovljeno i uzvišeno. I sam Bog je Ljubav. Poželi sreću drugima i na sva zvona pričaj o njoj. Rukom Boga oblikovana da je milujemo i čuvamo kao malo štene. Spoji se s njom, neka ti bude ono Sunce što obasjava mrak, neka ti bude užitak koji bol zaboravlja, neka bude šećer na rani pa da je sve što je gorko postane slatko. Čuvaj ljubav kao što kerber čuva svoj hram. I ne traži zamjenu za ljubav, jer nešto takvo ne postoji. Nema ništa na ovome svijetu što je može zamijeniti. Unikatna je i savršena točno takva kakva je. Ali naravno da je i dalje tu dobra, stara ljudska narav. Koja sve što je jednostavno i savršeno ne prihvaća. Konstantno traži nešto novo, bolje i kompliciranije, ali za ljubav zamjene nema. Tek kad ovo shvatiš, shvatit ćeš da je jednostavno komplicirano i lako teško. Tek tada zapravo shvatit ćeš koliko vrijedi ljubav i ona će naći svoj put do tebe. Baš kao što rat nađe mir i mrkli mrak nađe svijetlo.

Miro Čepo

VIDIO SAM

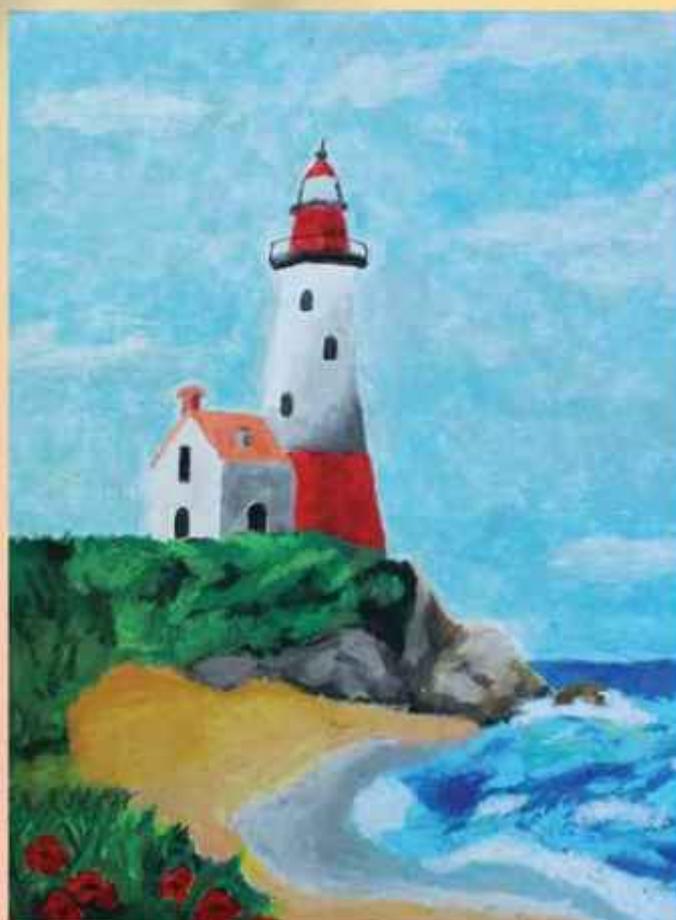
Vidio sam slike kako plaču
Vidio sam zidove kako me guše,
Vidio sam sve one ljude
Koji me mrze bez da me znaju,
Kako to može? Ma ne znam ni ja Bože

Vidio sam more suza
Ispred sebe više od milion puta,
Vidio sam blijedo lice
U ogledalu kako viče
Da treba mu pomoć, da ne može više

Vidio sam ptice
Visoko na grani,
I ja bih da poletim kod njih
Ma 'ko mi brani?

Idem ja na dalek put
Visoko da letim,
Ni ja ne znam kud
Samo da krivo ne sletim

Miro Čepo

Lucija Martinić - Adresa dragih doživljaja (tempera i pastel)

Miljenko Smoje

Pravi je bija, čovik od smija

Prilog pripremio: Ante Maslov

Kao poznati književnik i novinar pisao je putopise, scenarije i reportaže te oslikao običnog čovjeka i život svoga doba. Rođen je na Valentinovo 1923. godine u ribarskoj obitelji u Splitu. Odrastao je u šarmantnom Varošu podno Marjana.

Nakon što je 1941. završio gimnaziju, studira hrvatski jezik i povijest na Višoj pedagoškoj školi. Nakon II. svjetskog rata Smoje kraće vrijeme radi kao učitelj, a od 1950. godine počinje raditi kao novinar u poznatom splitskom listu Slobodnoj Dalmaciji. Nije puno trebalo da pokaže izniman talent za pisanje reportaža u kojima bi, uz veliku dozu humora i vješto korištenje čakavskog dijalekta, ovjekovječio momente iz splitske svakodnevice. Smoje je postao jedan od najuglednijih novinara tadašnjeg vremena.

Široj javnosti postao je poznat po stvaranju jedne od najpopularnijih domaćih serija svih vremena - Našeg malog mesta. U toj kronici dočarava život malog dalmatinskog mjesta ismijavajući ponašanje njegovih žitelja koje je zapravo bilo nametnuto iskustvom rata i poslijeratnim režimom.

"Ulice, pjacete, trgovi, su pozornice di mi igramo čili dan. Za mene je glavna karakteristika mediteranskoga života, dalmatinskog, a pogotovo splitskog - ulica ka teatar. Mi čili dan igramo igru. Sve šta se događa na ulci je jedan teatar."

Krajem 70-ih godina napisao je scenarij za Velo misto, TV seriju koja prikazuje povijest Splita u prvoj polovici 20. stoljeća. Premda ju je aktualna vlast cenzurirala, doživjela je veliku popularnost i stekla kulturni status.

Roko i Ciccibela

Još jedno veliko djelo iz pera ovog osebjunog autora bio je i scenarij za film Roko i Ciccibela, jedne je od najljepših priča o životu i ljubavi u starom Splitu početkom 20. stoljeća. Film prikazuje ljubavni odnos siromašnog ribara Roka i još siromašnije djevojke Ciccibele od njihovog upoznavanja do prosidbe. Miljenko Smoje je, prikazujući ovaj ljubavni par koji neobičan život provodi u jednoj staroj gajeti usidrenoj u luci Matejuški, zapravo opisao najsiromašniji društveni sloj staroga Splita. Bili su to ljudi koji su u vlastitom siromaštvu znali pronaći životnu filozofiju koja spašava i kad je najteže, a to je Smoji bio motiv za stvaranje ove pučke priče prožete komedijom.

Sva ova djela izašla iz pera legendarnog splitskog humorista Miljenka Smoje trajno su obilježila hrvatsku kinematografiju. Kada tome pridodamo njegovu strast prema novinarstvu i reportažama, redovito prožetima satiro, možemo zaključiti da je bio i ostao najveći kroničar Splita i Dalmacije.

MILJENKO SMOJE
1923. - 1995.